

1: Växjö stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-04-26 12:09:43)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Patrik Saspersson

Befattning

Stiftskonsulent

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

ANGÅENDE FRÅGA 3 Det är grannlaga att formulera gudstjänstens inledande ord. Självklart måste det ges möjlighet att fritt formulera dessa utöver de två alternativen för inledning i den Treeniges namn: (P/L: I (Guds:) Faderns och Sonens och den heliga Andens namn. eller P/L: I Guds, den treeniges, namn.) Att använda färdigformulerade inledningsord ställer stora krav på liturgen om insikt i inledningsordets karaktär i relation den församling som samlats till gudstjänst. Därför önskar vi anvisningarna kring de inledningsord som är skrivna för särskilda sammanhang. Inledningsord 4 bör behållas i den form det för närvarande har mot bakgrund av att det sägs utantill i många gudstjänster. ANGÅENDE FRÅGA 9 Det är inte ovanligt att församlingar i Växjö stift gestaltar gudstjänsten så att Kyriet är en del av bönen om förlåtelse. Förslaget tar, så vitt vi förstår, avstånd från den tolkningen av Kyriet. Detta är ett konstaterande utan att ta ställning i sak.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Det behövs tydliga anvisningar kring när Trosbekännelsen får utelämnas. Att vi i fråga 56 anger att det bör vara fler fasta moment i huvudgudstjänster relaterar att huvudgudstjänst utan Trosbekännelsen bör vara ett sällsynt undantag, inte t.ex. regelmässigt utelämnas i "Mässa/Gudstjänst med Stora och Små" eller liknande.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Varken dåligt eller bra

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

Rent generellt har vi en förhoppning om att stiftets alla församlingar ska upptäcka att det egna gudstjänstlivet får plats inom förslaget och inte välja att skapa egen text och musik. Ett väl genomgången och bearbetat material i kyrkohandboken kan vara garant för att formuleringarna är mer slitstarka och inkluderande än när några få personer i en församling skriver egen text och musik för församlingens bruk. ANGÅENDE NATTVARDBÖNER I ett betydande antal församlingar används formuleringen "Trons mysterium" eller liknande innan församlingens "Din död förkunnar vi..." Dessa församlingars tradition får inte plats i förslaget. Vi förordar att formuleringen "Trons mysterium" eller liknande är ett fakultativt moment innan "Din död förkunnar vi...". Formuleringen har förankring i åtskilliga kyrkotraditioner och även i Kyrkornas världsråd. (Se Ellversson, Handbok i liturgik, sid 122.)

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Flexibiliteten svarar mot skilda sätt att utforma Sändningen.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet

främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Utifrån att julotta och långfredag har särskilda gudstjänstordningar i kyrkohandboken, är det välmotiverat att sådan även finns för påsknatten.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E, (Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid de kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

GUDSTJÄNSTMUSIK B Gudstjänstmusik B kan behöva förse med anvisningar: Dels har det satt sig i vissa församlingar att, efter oklarheter i 2012 års förslag, sjunga Lovsången unisont. Dels behöver denna musiken i B råd kring när den lämpligen används.

GUDSTJÄNSTMUSIK C Den lovsång som tidigare fanns i Gudstjänstmusik C är använd och uppskattad i några av stiftets församlingar. Vi förordar att Gudstjänstmusik C har två alternativ för Lovsång, som den i föreliggande förslaget och Lovsången C från förslaget 2012.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Varken dåligt eller bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Ganska bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt

vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi menar att det är en god ordning att domkapitlet har insyn i och, om det är påkallat, får upphäva lokalt fattade beslut när såväl text som musik ändras i förhållande till kyrkohandboken. Likaså är det en god ordning att annan musik än kyrkohandbokens får användas, under förutsättning att befintliga texter behålls. Däremot menar vi att kyrkomusikerns inflytande behöver stärkas i beslutet om att använda annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Kyrkoordningens bestämmelser om kyrkomusikerns kompetensnivå måste få återverkan i beslut rörande gudstjänstmusiken.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Förslaget till kyrkoordningstext talar om den allmänna gudstjänsten, i vilken huvudgudstjänst ingår, kyrkliga handlingar och andra gudstjänster. Problemområdet är inte så mycket namnbytet från "gemensamma gudstjänster" till "den allmänna gudstjänsten", som att det inte finns någon förklaring till vad som skiljer "den allmänna gudstjänsten" från "andra gudstjänster". Exempel: Hör en officiellt utlyst morgonbön i kyrkan till kategorin "allmänna gudstjänsten" eller "andra gudstjänster"? Anses nämnda morgonbön vara en "allmän gudstjänst" kan den, normalt, inte ledas av annan än präst enligt andra bestämmelser i kyrkoordningen. Begreppet "andra gudstjänster" måste fyllas med innehåll för att begreppet "den allmänna gudstjänsten" ska vara meningsfullt.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är viktigt att kyrkohandbokens texter uppfattas vara teologiskt gedigna samt hålla hög språklig och musikalisk kvalitet. Om så inte är fallet kommer församlingar att välja annat än det som finns i kyrkohandboken. Vår bedömning är att 2016 års förslag har påtagliga förbättringar i jämförelse med 2012 års förslag.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?
Bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

I inledningsorden finns fortfarande några texter som upplevs tunna och/eller mycket tidsbundna. Frågor: - Ska inledningsorden över huvud taget vara antagna texter på samma nivå som Kristusrop och Lovsånger. - Kommer t.ex. inledningsorden 5, 6, 7 att stå sig över tid?

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?
Bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?
I hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?
I hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska
I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli
Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani
Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk
Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Arabiska, farsi, tigrinja, enelska, tyska, franska, spanska.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är bra att dopet lyfts fram. Synen att dopet inte är en punkt i det förgångna, utan ingången i ett förbund som är ständigt för handen, befasts om det finns referenser till dopets gåvor i den allmänna gudstjänsten.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmessa firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv? Bra!

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Dopordningen har genomgått påtagliga förbättringar. Ordning för dop i krissituation behövs.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Inledningen som plats för doppåminnelse är bra. Likaså att konfirmationsfrågan relaterar till en beskrivning av vad konfirmationsgudstjänsten innebär.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

I anvisningarna bör det finnas beskrivet att det är möjligt att förestava löfte 2 och att därvid använda vigselparets samtliga namn. Det är positivt att vigselringens omnämnande i löftet har kommit åter. Däremot förefaller det som den nu föreslagna formuleringen bara kan användas när brudparet ger varandra ringar. Om det är möjligt bör ringen få omnämnas i bådas löften även när bara en ring används.

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

I likhet med dop i krissituation är begravning dödfött barn eller barn som avlidit i späda ålder ovanlig. Just därför är det viktigt att ordningar finns. Ordningarna ger möjlighet att luta sig mot erfarenhet utöver den egna. Det är ovanligt att personer dör i unga år, dvs unga och vuxna upp till 30 år. Även för begravningsgudstjänst för avliden i dessa åldrar behövs förslag till böner och bibelord.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

2: Uppsala stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-04-26 13:28:27)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Göran Lindström

Befattning

Stiftsadjunkt

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Om det är en gudstjänstgemenskap som innefattar stor delaktighet är det ett bra tillfälle att under samlingen kunna gestalta de många olika människornas plats i gudstjänsten. Att låta lyfta fram flera åldrar, att få syn på varandra tidigt i gudstjänsten och få bli sedd. Att mönstret är det igenkännande. Lokalt utformat, med en form som blir bekant. Med möjlighet att det lokala pastorala sammanhanget kan väljas. Introitus bör ha egen en rubrik som fakultativt moment under samlingen och inte bara nämnas som ett möjligt inledningsord. Att även lyfta fram att dagens psaltarpsalm kan vara en möjlighet att växelläsa som inledningsord.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Vi vill påtala att denna möjlighet finns i alternativet Mässa/ Gudstjänst. Vi menar att det är viktigt att evangeliet alltid läses. Vill prästen predika över GT eller episteltext skall även dessa läsas. I dessa fall bör det alltså vara två bibelläsningar. Att få sjunga sitt credo i en psalm som är känd och omtyckt bland barn och unga ger barn och unga möjlighet att kunna formulera sin tro med begripligt innehåll och med ett budskap som kan kännas mer relevant än läst trosbekännelse. Det är bra att credo kan ersättas av trinitarisk psalm men det är dåligt om den utgår helt.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Varken dåligt eller bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Ja. Det är viktigt att kunna utforma förbönen lokalt. Att det dagsaktuella och det nära får plats.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

Bra att måltidens moment har bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Viktigt att det finns alternativa nattvardsböner att välja bland för att kunna variera dessa, då instiftelseorden är de alltid återkommande orden. Vi resonerar kring nattvardsbön 4, om de många substantiven kan ändras till verb, för att komma närmare och bli starkare. En uppräknig av substantiv talar mer till huvudet än till hjärtat.

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Då psalm och sändningsord kan tas i valfri ordning, ges det möjlighet att få gestalta det lokalt. Då momentet ändrat namn från avslutning till sändning är det bra om församlingar reflekterar kring vad momentet kan innebära och hur det gestaltas. Att se möjligheterna i att sjunga sändningsordet och att det också skulle kunna vara en kort vers ur någon psalm. Till exempel under fastan psalm 74:4.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I ganska hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Om påskljuset tänker vi, att det bör stå som ett fast moment tillsammans med påskropet, före inledningsordet. Vid påskhymn kan det också stå ordet lovsång/lovpsalm som alternativ. Ordet hymn används inte så ofta.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

En viktig förbättring sker då det i KHBf 16 nu finns samtliga liturgiska moment i Gudstjänstmusik A-E. Bra för ökad delaktighet i gudstjänsterna är också att ackordanalys nu är satt till all musik. Notbilden är förbättrad och gör de nyskrivna liturgiska melodierna mer tillgängliga, men behöver bli i större format för att bli mer lättläst. Positivt är att fler responsoriala delar kommer in genom lovsången i B och i C, det nya Kristusropet i C, Agnus Dei i E. Att lovsången i D kortats ner är också en fördel. Bra att kyrkoårsbenämningarna kommer tillbaka i Gudstjänstmusik A. Vi anser att alla serier bör byggas ut med alternativa satser till kyrkoårets olika delar. Jämför med Gudstjänstserie A. Om musiken kan finnas på en digital plattform med möjlighet att skriva ut noterna i den tonart man önskar, skapar det stor flexibilitet till sjungande liturger och kyrkomusiker. Det skulle ge möjlighet att få församlingssången att klinga bättre och människor kan då delta lättare i den liturgiska musiken.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Ganska bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Ganska bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Ganska bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna
Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi menar att det är bra ur ett främjandeperspektiv att musiken släpps fri i övriga gudstjänster, när det gäller huvudgudstjänsten ska det däremot krävas ett medgivande från domkapitlet. För att främja församlingar att gestalta sin gudstjänst, kan det vara en möjlighet snarare än att skapa problem. Men vi anser att det är viktigt att det är kyrkohandbokens texter som används.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Det är bra att det ändras till den allmänna gudstjänsten.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?
I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?
I ganska hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Treenigheten ska vara stark, Gud som Skapare, som Kristus, som Ande. Det är bra med en tydlig framställning av Kristus. Det är viktigt med teologisk mångfald så de olika kyrkliga traditionerna som finns inom vår kyrka skall kunna känna igen sig, samtidigt som det ska uttrycka Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ett ex. kan vara ”Ta emot Guds välsignelse, eller Ta emot Herrens välsignelse!”

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?
Avstår

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?
Ganska bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

På vissa ställen i förslaget känns det mer ”skrivbordsprodukt” än liv, mer hjärna än hjärta. T.ex. på ställen där det används mer substantiv, ibland abstrakta substantiv, som ordet sammanhang i förbön 2. Det liturgiska språket ska ha en känslomässig tyngd, för att det ska kunna kännas angeläget och tala till mitt hjärta. Det ska kunna härbärgera även det svåra i våra liv. Att orden i gudstjänsten också ska kunna vara lite utmanande, störa på ett sätt och få oss att tänka till är bra. Inte bara bekräfta. Första raden i befrielsebönen i doggudstjänsten, alternativ 2, bör ändras till; ”Gud, du som räddar från allt ont” istället för ”Gud, du som helar världens brustenhet”.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Varken dåligt eller bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I ganska hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

De responsoriala sångerna som tillkommit ger en möjlighet för barn och unga att delta mer aktivt. Det finns inledningsord, nattvardsböner och liturgiska sånger som möjliggör för barn och unga att vara delaktiga och känna sig inkluderade.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I ganska hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Samiska språk

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

I många sammanhang skulle det behövas översättningar till engelska, tyska, ryska, franska, spanska, arabiska, syriska och persiska (farsi). I många av församlingarna i Uppsala stift kommer det nyanlända människor till gudstjänsterna. Att kunna ge dem texter på deras eget språk är att tillgängliggöra gudstjänsterna för dem.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är bra med doperinran eller doppåminnelse i gudstjänsten, att dopet lyfts fram och aktualiseras med jämna mellanrum. Det kan hjälpa människor att tillägna sig en starkare kristen identitet.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmessa firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra om man i begravningsgudstjänsten kan lyfta in ytterligare en psalm så att det kan vara tre psalmer. Det är bättre för församlingens delaktighet.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är bra att namnfrågan kommer tidigt i dopgudstjänsten. Det blir ett tydligare tilltal till dem som är i fokus under gudstjänsten, dopbarnet och dess föräldrar. Första raden i befrielsebön 2 bör ändras till samma ord som i befrielsebön 1; ”Gud, du som ensam räddar från allt ont” istället för ”Gud, du som helar världens brustenhet”. Ordningen för dop i krissituation är bra.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Frågan att få svara Ja på är ett bemyndigande av den egna personen, därför är det bra att den är tillbaka i ordningen. Prästens inledningsord och frågans formulering behöver ytterligare bearbetas. I kyrkohandbokens inledningstext kan stå en rekommendation om att konfirmationen sker på lördagen och att mässan firas på söndagen, då stärks kontakten med församlingen.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra med fler inledningsord och att det finns flera bibeltexter att välja på för olika sammanhang. I förbön 2; korta ner bönen till; " tack för förälskelse och fördjupad samhörighet." I sista meningen; "sänd dem till alla som behöver..." Bra att "Vår fader" är huvudalternativ men att det av pastorala skäl är möjligt att använda den gamla versionen, "Fader vår".

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskrivna för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra att det finns en kortare ordning att kunna använda då begravning ska ske för dödfött barn eller barn i späda ålder.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Ganska bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmässa-/gudstjänsten

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

• Förbön 2 sid 190 i vigselgudstjänsten; korta ner bönen till; ”tack för förälskelse och fördjupad samhörighet.” I sista meningen; ”sänd dem till alla som behöver...” • Om begravningarnas avslutande del. Att anvisa tydligare på möjligheten att låta kistan lämna kyrkan/kapellet före församlingen. Det förstärker budskapet att det är de döda som lämnar oss, och inte de levande som lämnar de döda. • Angående Kristusrop/Kyrie önskar vi att det kallas Kyrie/Herre förbarma dig istället för Kristusrop, som är svårt att förstå utifrån vem det är som ropar. Vi menar att orden Herre, förbarma dig är så kända och bättre beskriver vad det är frågan om. Ordet kristusrop är ett konstruerat substantiv. • Bägare eller Kalk. Det finns olika synpunkter inom remissgruppen. • Bön om förlåtelse nr. 4 ... Jag kommer till dig... jämför med Bön om förlåtelse på s. 69 Vi kommer till dig... som är samma bön men

kollektivt formulerad. Den bör också finnas med som ett alternativ i början av gudstjänsten, eftersom bara en av de nio förlåtelsebönerna nu är kollektivt formulerad. • Kommentar till fråga 19. Vi anser att det borde finnas fler alternativ till växellästa nattvardsböner •
Kommentar till fråga 21. I bön efter kommunionen, sid 113 bönen; Vid kyrkoårets slut, anser vi att andra meningen ska ändras till: ”Lovad är du som bjudit oss till måltid.”

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

3: Skara stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-04-28 10:02:39)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Louise Pettersson

Befattning

Utredningssekreterare

2. Kyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det finns en återkommande grundstruktur som skapar en trygghet och ett igenkännande i kombination med möjlighet till lokal anpassning. I Skara stift finns såväl små landsbygdsförsamlingar som stora stadsförsamlingar och flera olika gudstjänsttraditioner och vi anser att flertalet av stiftets variationer ryms i kyrkohandboksförslaget vad gäller gudstjänstens inledning. - Att det finns flera konstruktiva anvisningar för stöd vid planering av gudstjänstens inledning.

Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - I löftesord 1 saknas en tydlig förlåtelse. - I löftesord 4 saknas en instruktion med versalen L (annan gudstjänstledare).

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som en god möjlighet: - Att det finns möjlighet att förenkla högmässan i syfte att möjliggöra större delaktighet och förståelse ur ett barn- och unga-perspektiv. Vi anser dock att någon form av trosbekännelse/trinitarisk psalm alltid ska finnas med i högmässan. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - Vi vill dock betona att förenklingen ska ske i undantagsfall och inte tas i anspråk regelmässigt i syfte att undvika risken för den lokala församlingen att förlora förankringen i Svenska kyrkans gudstjänsttradition och lära.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det finns anvisningar för förbönsstruktur och teman. Vi ser gärna att förbönen är lokalt förankrad och aktuell och för det är dessa anvisningar ett gott stöd. - Att det finns anvisningar för förbön 8 (Svensk psalm 700:1) som inrymmer omsorg om församlingsborna vad gäller pålysningar och

tacksägelser samtidigt som litanian bevaras. - Att det finns en stor variation av förböner. - Att det finns möjlighet att sjunga församlingssvaren vid kyrkans förbön, vilket möjliggör en större delaktighet. (Se dock identifierade förbättringsområden vid fråga 57.) - Att förlåtelsebönen finns i den allmänna förbönen.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att den språkliga och teologiska bearbetningen i förhållande till kyrkohandboksförslaget 2012 förbättrat den generella kvaliteten. - Att bearbetningen av nattvardsbönerna i relation till BEM-dokumentet tillvaratar det ekumeniska perspektivet. - Att bearbetningen av måltiden dels tillvaratar måltidens viktiga aspekt av att människor från andra kristna traditioner ska uppleva igenkänning, dels tydliggör måltiden som ett uttryck för den världsvida kristna gemenskapen. - Att prefationerna tydligt kopplas till olika delar av kyrkoåret och särskilt positivt är att det nu finns en prefation för Mariadagarna. - I Skara stift betonar domkapitlet och stiftsstyrelsen vikten av att fira nattvard ofta och regelbundet. Det inklusiva språket och den nykomponerade musiken ökar möjligheten för församlingarna att finna en form för nattvardsfirande som passar deras olika behov och traditioner. Övrig synpunkt vad gäller måltiden: - Bland kryssfrågorna nedan vad gäller måltidens olika delar saknas remissfrågan; ”Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Helig möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?”. Hade den fråga ställts, skulle stiftsstyrelsen svara ”I varken låg eller hög grad”.

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I ganska hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som en god möjlighet: - Att det finns möjlighet att utforma sändningen på olika sätt beroende på tillfälle och sammanhang. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - Att den stora flexibiliteten kräver ett tydligt ledarskap i syfte att gudstjänstdeltagarna ska känna sig trygga i den lokala ordningen.

23. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det nu finns en ordning för påsknattsmässa. - Att dopet tydliggörs och att det finns en ordning för doppåminnelse, vilket ökar möjligheten till ökad delaktighet i gudstjänsten. - Att det finns en undervisande karaktär som tillvaratar andra språk än det talade såsom den visuella symboliken mellan mörker och ljus. - Att det finns flera konstruktiva anvisningar för stöd vid planering av påsknattsmässa. - Att det ekumeniska perspektivet tillvaratas. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - Att det i den inledande anvisningen beskrivs att ordningen för påsknattsmässa utgår från högmässan kan ge signaler som leder till en onödigt lång gudstjänst.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det finns en stor flexibilitet som motsvarar Skara stifts behov i flertalet av de allmänna gudstjänsterna. - Att det finns ett vidgat perspektiv med nya tonspråk, genrer och stilar. - Att barn och ungas villkor och behov tillvaratas, främst vad gäller barn i låg-och mellanstadieåldern i och med Karin Runows gudstjänstmusik D. Flera av dessa sånger är välanvända i Skara stift. Gudstjänstmusik C har också ett barn- och unga-perspektiv i och med det responsoriala materialet, vilket möjliggör en större delaktighet för dem som inte kan läsa. - Att benedicamus finns med i varje gudstjänstmusik. - Att det finns kyrkoårsknutna prefationer samt anvisningar till litanian. - Att det finns ackordanalys, vilket ökat tillgängligheten/delaktigheten i gudstjänsten.

Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - Det bör förtydligas att instruktionen ”L” kan vara såväl en gudstjänstledare som en grupp, exempelvis en kör. - Rubrikerna, framförallt

prefationernas rubriker, bör revideras i syfte att tydligt skilja dem åt. Nu återkommer samma rubriker, ex A:1 och A:2, på flera ställen, vilket kan riskera att skapa missuppfattningar om vilken rubrik och därmed vilket innehåll som avses, exempelvis vid planering av gudstjänst. - Textunderläggningen, exempelvis vid lovsägelsens inledning, bör särskrivs i två notsystem. Nu finns två textalternativ under varandra i ett och samma notsystem, vilket skapar förvirring. - Text och noter i huvudvolymen bör förstoras till minst samma storlek som brödtexten i kyrkohandboken. - Noter med underliggande text i musikvolymen bör förstoras till en storlek som kan anpassas för produktion av agendor i A5-format. - Sedan kyrkohandboken 1986 har kunskapen om äldre gudstjänstmusik fördjupats. Därför bör gudstjänstmusik A revideras i syfte att inte enbart presentera 1960- och 70-talens konstnärliga gestaltning av äldre melodier, utan vara slitstark över tid. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - I det fall då ovan nämnda behov av revidering vad gäller textförstoring inte genomförs finns risk att kyrkohandboken inte kommer att användas, eftersom det skulle innebära att kyrkomusikerna behöver skriva om noterna för att åstadkomma läsbarhet.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Varken dåligt eller bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Ganska bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Ganska bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Ganska bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Ganska bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Ganska bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som en god möjlighet: - Att införandet av denna nya paragraf för ändrad beslutsordning skulle möjliggöra förenkling för församlingarna och signalera tillit till dem och kyrkomusikernas kreativitet.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som en god möjlighet: - Att benämna samma företeelse enhetligt i kyrkoordningen och kyrkohandboken skulle möjliggöra en större förståelse och respekt för kyrkohandboken.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?
Varken låg eller hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?
I hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att den teologiska bearbetningen förbättrat den generella kvaliteten. - Att det finns ett ökat antal referenser till bibeltexter. Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - Det är en god intention att ord för Gud ska vara inklusiva/könsneutrala. Det finns dock en risk för att den teologiska reflektionen begränsas om vi enbart använder ordet Gud för Gud. Fler ord/uttryck för Gud bör framtas. - Det är tveksamt huruvida kristologin blir tydligare enbart genom tillägg av ordet Kristus, exempelvis vid sändningsorden. Fler uttryck för en tydligare kristologi bör framtas. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - Språket kring Treenigheten; "(Guds:) Faderns, Sonens och den Helige andens namn" kan riskera att ge en uppfattning av Gud som bestående av fyra personer i stället för tre.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?
I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?
Ganska bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?
Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att språket möjliggör tilltal även till den som är ovan vid att fira gudstjänst. - Att modeord tagits bort, vilket gör språket mer slitstarkt över tid. Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - Vi ser ett

behov av fler nyskrivna texter som passar för riktigt små barn. Där är inledningsord 5 ett gott exempel. Motsvarande behöver framtas även för andra liturgiska moment.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Ganska bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I ganska hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det finns text och musik som passar de flesta åldrar. - Att gudstjänstmusik D och gudstjänstmusik C finns som särskilt lämpade för barn och unga. I Skara stift fungerar dessa serier enligt 2012 års ordning väl och är omtyckta i många församlingar och särskilt bland barn och unga. Gudstjänstmusik D är särskilt lämpad för barn i låg- och mellanstadieåldern. Gudstjänstmusik C är särskilt lämpad för dem som inte kan läsa eftersom den musiken är responsorial. Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - Det finns få liturgiska texter som särskilt är lämpade för barn och unga. Med undantag av inledningsord 5 och växelläsningen i nattvardsbön 4 krävs läskunnighet. Stiftsstyrelsen ser därför ett behov av fler enkla liturgiska böner och texter, gärna en enkel text för varje liturgiskt moment.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I ganska hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

I Skara stift finns behov av att kyrkohandboken i sin helhet översätts till engelska och arabiska samt att den del som avser kyrkliga handlingar översätts till spanska, tyska och franska.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det i kyrkohandboken finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare främjar Skara stifts målinriktade arbete med att stärka dopets roll. - Liturgiska handlingar som exempelvis doppåminnelse ökar också delaktigheten i gudstjänsten och är ett bra komplement till det talade ordet. Det är särskilt betydelsefullt för människor med svaga kunskaper i svenska språket.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det finns två obligatoriska psalmer främjar bevarandet av den svenska psalmskatten. - Att det finns möjlighet till valfri placering av psalmerna ökar flexibiliteten för utformandet av de kyrkliga handlingarna. Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - Vid konfirmationsmässan föreslår vi istället två obligatoriska psalmer varav en ska vara en offertoriespsalm.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att vi nu upplever en bättre rytm i gudstjänstordningen för dop jämfört med kyrkohandboksförslaget 2012. I det tidigare förslaget fanns onaturliga ”omstarter” i det liturgiska flödet som nu åtgärdats. - Att namnfrågan kommer tidigt under gudstjänsten. - Att medlemskapet i Kristi världsvida kyrka tydliggörs. - Att det finns en ordning för dop i krissituation och en tydlighet att dop i krissituation kan ledas av döpt lekman. Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - En epikles över vattnet i dopbön 1 på sid. 143 bör införas i syfte att tydliggöra vad man ber för.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att det finns en fakultativ fråga till konfirmanderna där de har möjlighet att svara att de vill konfirmeras. Det är ett viktigt ställningstagande och en god självvård. Det är också positivt att frågan ställs tidigt under gudstjänsten. - Att kopplingen mellan konfirmationen och dopet tydliggjorts och att det finns möjlighet till doppåminnelse. - Att konfirmanderna ska predika istället för att redovisa. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - Till ordvalet ”predikan” bör det i kommentarstext tydliggöras att en predikan kan utformas på många olika sätt.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen vill särskilt lyfta fram följande som goda möjligheter: - Ordningen för vigselgudstjänsten i sin helhet. - Att det finns anvisningar för vigselgudstjänsten som påvisar en stor flexibilitet. - Att det finns anvisningar för vigsel med dop och vigsel med mässa samt för välsignelse vid registrerat partnerskap eller äktenskap som ingåtts borgerligt.

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Ordningen för begravningsgudstjänst i sin helhet. - Ordalydelsen i överlåtelsens avslutning. - Att det finns en ordning för avslutning på kyrkogården. - Att det finns möjlighet till psalmsång efter avskedet, vilket är positivt ur ett självvårdande perspektiv. - Att slutbönen och välsignelsen sker vid graven och att det finns möjlighet till psalmsång. - Att det finns en ordning för begravningsgudstjänst för dödfött barn eller barn som dött i späda ålder. Stiftsstyrelsen ser behov av att revidera följande: - Övergången mellan begravningsgudstjänsten och avslutning B (då avslutningen sker på kyrkogård), särskilt vad gäller fysisk plats för psalm/musik, behöver tydliggöras genom anvisningar. - Föreslagna bibeltexter behöver kompletteras med texter lämpliga att använda vid begravning av dödfött barn eller barn som dött i späda ålder.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Ganska bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Ganska bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fakultativa moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fakultativa moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fakultativa moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmässa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

Stiftsstyrelsen har särskilt identifierat följande som goda möjligheter: - Att kyrkohandboksförslaget inrymmer den obligatoriska grundstrukturen som speglar Svenska kyrkans grundläggande tro, lära och bekännelse i kombination med stort utrymme till lokal anpassning av de olika momenten inom ramen för grundstrukturen. - Att kyrkohandboksförslaget inrymmer flera konstruktiva anvisningar för stöd vid planering av gudstjänst. Stiftsstyrelsen framför följande önskemål: - Motsvarande kommentarsvolym som framtog till kyrkohandboksförslaget 2012 bör även tas fram till den kommande kyrkohandboken. I kommentarsvolymen ser vi gärna att begreppet predikan vidgas så att det blir användbart i kontexter som exempelvis påsknattsmässa, konfirmation och en enkel morgon- eller kvällsmässa. Vi ser också att sändningen i gudstjänsten bör belysas ur ett teologiskt och liturgiskt perspektiv i syfte att främja en teologisk och liturgisk reflektion. Vidare ser vi behov av stöd och råd för mötet med församlingsbor, familjer och anhöriga vid kyrkliga handlingar i syfte att skapa balans mellan att tillvarata deras önskemål och att förvalta Svenska kyrkans identitet. Det bör också belysas att kyrkohandbokens möjligheter till att fritt utforma delar av gudstjänsten kräver ett bra omdöme, ett tydligt ledarskap och rätt kompetens. Stiftsstyrelsen har identifierat följande förbättringsområden: - Layouten, främst vad gäller notbilder, behöver revideras i syfte att öka läsbarheten och användarvänligheten. Notbilderna bör enkelt kunna anpassas för att producera agendor i A5-format samt utan liturgens sjungna partier. Dessa synpunkter gäller även webbverktyget. - Det finns liturgiska sånger som av teologiska skäl är avsedda att sjungas fyrstämmigt som ett uttryck för världsaltets lovsång (sång från världens fyra ”hörn”). Detta gäller exempelvis kristusrop 4 och församlingssvar 3 (i förbön). Kyrkohandboken och webbverktyget bör därför kompletteras med fyra stämmor för de sånger som är avsedda att sjungas fyrstämmigt. Stiftsstyrelsen har identifierat följande som en risk: - Att det finns några lokala traditioner i Skara stift, exempelvis ”Husabymässan”, som inte ryms i kyrkohandboksförslaget. Slutligen upplever stiftsstyrelsen en bristfällig kvalitet på remissfrågorna och önskar därför en översyn av utformandet av remissfrågor inför kommande remisser.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

4: Härnösands stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-04-29 13:27:15)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Anna Stenund

Befattning

Stiftsadjunkt

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

-

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Varken dåligt eller bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Eftersom möjligheten att ha färre textläsningar tillgodoses i Mässa/Gudstjänst anser vi att det bör bevaras tre läsningar i Högmässa. Trosbekännelsen bör kunna ersättas med trospsalm men ej utgå.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Ganska dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Bra utformning.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

-

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Bra utformning.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Positivt att ordning för påsknattsmässa lyfts in i kyrkohandboken då denna mässa är vid stärks. Formen är bra.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E, (Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Serie A är OK. Vag gäller serierna B-E är det motsägelsefullt: å ena sidan är vi tveksamma till valet/urvalet av musik i B-E, å andra sidan används delar av denna gudstjänstmusik på sina håll i stiftet. Vi tycker det bör övervägas att behålla serie A och i övrigt ha fasta texter och släppa den musikaliska gestaltningen av dessa fri.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Avstår

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Avstår

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Avstår

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Avstår

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi finner föreslagen anpassning naturlig.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

-

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv? Den teologiska mångfald som uttrycks är OK.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

Bra.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

-

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Persiska, arabiska, engelska, franska och tigrinja.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

positivt!

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

positivt.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

bra

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

bra

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

bra

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskrivet för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

bra

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmässa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

Vi anser att endast EN version av Herrens bön ska användas.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

5: Stockholms stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-04-29 14:11:33)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Birgitta Söderberg

Befattning

stiftsadjunkt

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Ur perspektivet främjande bejaktar vi att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt. För oss är det väsentligt att det är skeendet snarare än innehållet som skapar igenkänning.

Igenkänningen består av att gudstjänsten har en tydlig inledning, men är inte beroende av hur inledningen exakt är utformad eller vad den innehåller.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

Avstår

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Avstår

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Ur perspektivet främjande perspektiv bejakar vi att högmässa, utifrån ett barn- och ungaperspektiv, kan firas med färre bibelläsningar och att trosbekännelsen kan ersättas med en trinitarisk psalm. Vi uppskattar de kortfattade alternativ till mässans olika delar som förslaget till ny kyrkohandbok kompletterats med. I 1986-års kyrkohandbok finns försiktiga angivelser för två av nattvardsbönerna. Text står det inom parentes för Nattvardsbön H ”företrädesvis vid Familjemässa”. Vi anser att den nya kyrkohandboken på motsvarande sätt pedagogiskt ska främja Högmässor (och Mässa som huvudgudstjänst) med barn- och ungaperspektiv genom att infoga denna typ av ”rekommendationer” vid de alternativ som tagits fram med särskild hänsyn till barn och unga.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Avstår

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Avstår

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Ur perspektivet främjande uppskattar och bejakar vi de anvisningar för att utforma kyrkans förbön som finns med i förslaget. Vi bejakar också de nio olika förbönerna. Vidare stöder vi att Kyrkans förbön är ett fast moment. Eftersom förbönen har en självklar och viktig plats i församlingens gudstjänst så anser vi att förbörens roll och betydelse också behöver förtydligas i kyrkoordningen. Detta kan förslagsvis göras genom att infoga en eller ett par

meningar om förbönens centrala betydelse i Svenska kyrkans gudstjänst i inledningstexten till kap 17 i kyrkoordningen.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

Avstår

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

Avstår

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Ur perspektivet främjande bejakar vi att det finns stor flexibilitet när det gäller utformandet av Sändningen.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

Avstår

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Ur perspektivet främjande uppskattar och bejakar vi att kyrkohandboken kompletteras med en ordning för påsknattsmässa.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

Avstår

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Avstår

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Avstår

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Avstår

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Avstår

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Avstår

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Avstår

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Avstår

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Ur ett främjande perspektiv bejaktar stiftsstyrelsen förslaget till förenklad beslutsordning när man vill använda annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Ur perspektivet främjande bejaktar vi ändringen till "Den allmänna gudstjänsten". Vi ser det som en språklig anpassning.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

Avstår

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

Avstår

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Ur ett främjande perspektiv uppfattar stiftsstyrelsen att förslaget till ny kyrkohandbok i viss mån tagit hänsyn till den kritik som framkom mot 2012-års förslag. På samma gång menar stiftsstyrelsen att det faktiska utfallet när det gäller teologin i Kyrkohandboken till stor del beror på hur prästerna m fl väljer att tillämpa Kyrkohandboken.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I ganska hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Ganska bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

Vi tycker att språket i stort sett fungerar väl ur främjandeperspektiv. Vi tycker att det är viktigt att det finns alternativ där språket inte är alltför uppstylat eller formellt.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Avstår

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

Avstår

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Ja. Vi tycker det är värdefullt att det tagits fram alternativ som är korta och har ett enkelt språk och menar att förekomsten av den sortens alternativ är viktigt ur ett barn- och

ungaperspektiv (se vårt svar på fråga 12). Vi uppskattar också att det finns sjungna alternativ som fungerar som härmsånger.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

Avstår

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

[Inget svar]

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

[Inget svar]

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

Delar av

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Vi anser att delar av kyrkohandboken borde översättas till: arabiska, spanska, engelska, franska och tyska. Vi tänker i synnerhet på ordningarna för dop och vigsel. Svenska kyrkans mångspråkighet i gudstjänsten är en påminnelse om att vi är en del av den världsvida kyrkan. Vi föreslår att en grupp får i uppdrag att överväga vilka delar av högmässa och mässa/gudstjänst som lämpligen kan översättas. Vi anser också att det behöver tas fram en ljudbok för delar av kyrkohandboken.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi ställer oss positiva till att möjligheten till doppåminnelse lyfts fram i handboksförslaget. Däremot anser vi att momentet doppåminnelse måste ges en teologisk förklaring och motivering i inledningstexten till kap 19 ”Dop” i Kyrkoordningen. En sådan teologisk

förklaring och motivering ska syfta till att förtydliga vad momentet innebär och vill uttrycka och vad det inte är, t ex omdop.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi stödjer förslaget att minst två psalmer ska vara obligatoriska i samtliga kyrkliga handlingar och tycker det är mycket angeläget att på detta sätt främja och värna psalmbokens plats i de kyrkliga handlingarna.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi anser att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i ordningen för dop. Vi är också positiva till att det finns en ordning för dop i kris. Däremot anser vi att ordningen för dopet fortfarande saknar rytm. Vi tror att, den i och för sig goda, ambitionen att låta barnet tydligt ta plats tidigt i gudstjänsten, dramaturgiskt leder till att gudstjänstens dynamik går förlorad. Vi önskar att ordningen för dopgudstjänsten ses över ännu en gång och att rytmen i ordningen för dop i 1986:ans kyrkohandbok kan stå förebild för den översynen.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi tycker det är bra och stöder att det i enligt förslaget finns möjlighet att i konfirmationsgudstjänstens inledningen ställa en fråga till konfirmanderna.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi tycker det är bra att Svenska kyrkan har en gemensam vigselordning för både samkönade och särkönade par.

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskrivet för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi anser att ordningen för begravningsgudstjänst är bra med ett viktigt undantag. Vi anser att slutbönen inte ska kunna formuleras fritt utan att något av de båda angivna alternativen alltid ska användas. Vi uppfattar att slutbönens kärna är att be Gud att den döde ska ha frid, (att lysa frid över den döde) och därför kan det inte lämnas fritt att formulera slutbönen. Eventuellt kan

ett tredje alternativ infogas men vi anser alltså inte att det ska finnas utrymme att fritt formulera slutbönen.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Avstår

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Avstår

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

[Inget svar]

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

[Inget svar]

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

- Domkapitlet/Stiftsstyrelsen anser att inledningstexterna i kyrkoordningen behöver ses över både teologiskt och språkmässigt så att det råder en större samstämmighet mellan dessa båda för Svenska kyrkan viktiga dokument. Detta gäller inledningstexterna till kapitlen i Femte avdelningen "Gudstjänst". - Domkapitlet/Stiftsstyrelsen anser att uttrycket "Kristusrop" ska ersättas av uttrycket "rop till Kristus" för att tydliggöra att kyriet är ett rop till Kristus. - Vi anser att kyrkohandboken layoutmässigt och pedagogiskt måste utformas på ett sådant sätt så att det ännu tydligare framgår vid vilka moment som man måste använda något av kyrkohandbokens alternativ (t ex bön om förlåtelse och nattvardsbönen) samt vilka moment som kan formuleras fritt (t ex inledningsord och kyrkans förbön). Vi anser att det finns en stor risk att kyrkohandboken tolkas som att det är fritt att formulera egna varianter av gudstjänstmoment även där så inte är fallet utan något av kyrkohandbokens alternativ ska användas. Därför behöver anvisningar och layout tydliggöra vad som gäller. - Nuvarande förslag till skrivning av 18 kap. 6 § i kyrkoordningen ger sken av att det enbart är för huvudgudstjänster som man kan, eller behöver, anmäla till domkapitlet att man önskar frångå kyrkohandboken. Det måste finnas möjlighet att frångå kyrkohandboken och anmäla det till domkapitlet även för andra allmänna gudstjänster än huvudgudstjänsten. Vi föreslår att detta justeras genom att i nämnda paragraf byta ut ordet "Huvudgudstjänst" mot uttrycket "den allmänna gudstjänsten". Vidare föreslår vi att ordet "någon" i 18 kap. 6 § och 6a § stryks då det inte behövs.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

- Vi anser att 1917-års översättning av Herrens bön ska finnas utskriven i ordningen för dop, vigsel och begravning eftersom vi bedömer att det främst är i dessa gudstjänster som den äldre översättningen fortsatt kommer att efterfrågas. I övriga gudstjänster behöver den äldre översättningen dock inte finnas utskriven. - Eftersom kyrkohandboken uttrycker och är en del av Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, så anser vi att den, utöver enklare utgåvor, också behöver ges ut i en praktutgåva av något slag. Vidare föreslår vi att det tas fram en särskild utgåva med enbart ordningarna för de kyrkliga handlingarna. - Vi föreslår att nationell nivå inför övergången till ny kyrkohandbok uppmanar stiftsorganisationerna att stödja

församlingarna i att se över och bearbeta sina gudstjänstordningar så att de ryms inom ramen för den nya kyrkohandboken.

6: Västerås stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-03 16:56:32)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Britas Lennart Eriksson

Befattning

Stiftsstyrelsens sekreterare

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

2. Igenkännande motverkar kongregationalism. Se i övrigt kommentar i p 57.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

12. Det är positivt att trosbekännelsen kan ersättas med en trinitarisk psalm vid vissa tillfällen. Trosbekännelsen bör däremot inte kunna utgå helt i den allmänna gudstjänsten. Det är en identitetsfråga. Ur barnperspektiv efterlyser vi en ny kort form som ger uttryck för kristen tro, sjungen eller läst, med möjlighet till ”call and response”. Kanske kan vi dessutom få en tonsättning av Apostolicum?

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Ganska bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Ganska dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

17. Vi förutsätter att nattvardsbövernans utformning ansluter till Svenska kyrkans bejakande av det s.k. BEM-dokumentet (Kyrkornas Världsråds dokument ”Dop, Nattvard, Ämbete”). Vi saknar t.ex. epikles och/eller anamnes i ett antal av de föreslagna böverna. Vi ser positivt på de musikaliska bearbetningarna.

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

24. I Påsknattsmässan bör tydliggöras att församlingen kan korsteckna sig med vattnet i dopfunten efter doppåminnelsen.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E, (Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

26. Vi gillar Gudstjänstmusik A-E, men till denna vill vi gärna se fogad en Gudstjänstmusik F, som bygger på folkmusiktradition. Det är också positivt med ackordsanalys i handboksförslaget. Vi efterlyser kompmönster som inspiration, inte minst för att ta vara på barns och ungas musikengagemang och delaktighet i gudstjänstens musik.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

34. Det är bra, inte minst utifrån möjligheten att låta lokal musiktradition komma till uttryck – relevans.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I ganska hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Ganska bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

41. Inledningsorden leder direkt till Bön om förlåtelse. Därigenom att beredelseord, med möjlighet att förklara ordet ”synd” – vilket framför allt ovana gudstjänstdeltagare kan känna sig obekväma med – är fakultativ, kan det finnas skäl att i bönen tydliggöra betydelsen av ”synd”. Exempel: Bön 2 ”delaktig i världens synd”. Där kan infogas t.ex. ”bortvändheten från dig, våra medmänniskor och skapelsen”. Vidare anser vi att ”Överlåtelsebön 1” i likhet med Kyrkohandboken 1986 ska kunna vara en alternativ bön om förlåtelse.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

44. Vi uppskattar att det finns texter och musik som lätt kan göras tillgängliga för barn t.ex. som ”call and response”.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I ganska hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

[Inget svar]

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

Delar av

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

57. Det är viktigt att bevara gudstjänstens traditionella struktur, samtidigt som det ges frihet att utforma de olika momenten. Därigenom att många moment har blivit fakultativa finns dock en risk. Det är att möjligheten till att förkorta gudstjänsten gör att flera hävdvunna moment i gudstjänsten försvinner. Högmässan tenderar att ersättas av mässa – som i sin tur kan förkortas. Risken finns att gudstjänsttraditionen utarmas. En möjlig lösning är att handboken specificerar vissa villkor för att ta bort moment i gudstjänsten, t.ex. att det är en familjegudstjänst som firas. För ”gudstjänstglädjen” är det viktigt med utrymme för delaktighet, för moment där församlingen ”bär” gudstjänsten inte som åskådare, utan i växelverkan. Det gäller i hög grad också de kyrkliga handlingarna. Till formandet av ”gudstjänstglädjen” hör också en gedigen förkunnelse. Inledningsorden bör föregås endast av I (Guds) Faderns, Sonens och den heliga Andens namn. ”Helig, helig...” har sin plats i Måltiden. Begreppet ”Kristusrop” är otydligt (trots texten i kommentaren s 73 f.) Det ger snarast intryck av Kristi rop till oss. Därför är det bättre att använda ”Herre, förbarma dig/Kyrie”.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

7: Linköpings stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-09 10:33:07)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Per Ingvarsson

Befattning

Stiftsadjunkt

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

PUNKT 3. INLEDNINGSORDEN Det viktigt att det blir ett personligt tilltal i början av gudstjänsten. Inledningsorden bör vara prästens/ledarens egna ord. Som exempel på hur man kan formulera dessa kan handboken ge några alternativ. Vissa texter i Inledningsorden bär spår av en sammanblandning av textens uppgift med gudstjänstledarens uppgift. Man har försökt att skapa nära och personliga formuleringar i syfte att gudstjänsten ska bli nära och personlig. Detta är dock bara möjligt till en viss gräns. Närhet, personlighet och relation är något som "händer" när ögon möts och människor talar med varandra i rummet, och det låter sig svårligen omskapas till text. Bättre är då att skriva stringenta texter på enkel svenska som gudstjänstledaren genom sin mänskliga hållning och ögonkontakt omsätter till personlig kommunikation i rummet. Värdet "personligt" har mer att göra med HUR man framställer en skriven text. När texten istället görs för personlig blir det ofta fel, då det inte är den personens ord utan en annans personliga ord. PUNKT 4. BÖN OM FÖRLÅTELSEN I förra remissrundan kommenterade vi att Bön om förlåtelsen i gudstjänstssammanhanget bör vara allmän och gärna i vi-form! Den personliga Bönen om förlåtelse hör framförallt hemma i bikten. Vi tror också att det viktigaste vid Bön om förlåtelsen är själva tillsägelsen om Guds förlåtelse. I nuvarande förslag finns bara alt 7 i Vi-form. VI TYCKER ATT ALLA ALTERNATIVT SKULLE KUNNA SÄGAS I VI-FORM. PUNKT 9. KRISTUSROP Flertalet ledamöter uttryckte en önskan om att Kyrie/Kristusropet och Gloria (utom i fastan) ska vara obligatoriskt i Huvudgudstjänsten. De uttrycker en viktig del i våra liv. Ett tillfälle där vår smärta och glädje får plats. Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus och Agnus Dei är ju dessutom självklara moment i alla systerkyrkor. Då det nu dessutom finns så många och även lättsjungna Kristusrop och Lovsånger borde det vara lätt att ha dessa som obligatorium. En variant är att det är obligatoriskt men att man tillåter undantag. Eller att helt enkelt gå på Handboksförslagets förslag och istället på olika sätt försöka uppmanna församlingarna till en rikare liturgi där detta är möjligt.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska låg grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

Varken låg eller hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

PUNKT 13. FÄRRE BIBELLÄSNINGAR Så sker ju idag i tex Familjegudstjänsten och Söndagsgudstjänsten. Och vad är undantagsfall? Vem avgör detta? Ska undantagsfallen godkännas av domkapitlen? Enklare är att istället för Högmässa helt enkelt väljer Mässa som Huvudgudstjänst. då behövs ju bara en läsning Vad det gäller Bibelläsningen i allmänhet så vill vi här också föreslå en annan växelläsning i samband med bibelläsningarna (GT o Episteln) P/L GUD BEVARA DESSA ORD I VÅRA HJÄRTAN Alla OCH GÖR ORDET LEVANDE FÖR OSS PUNKT 14. TROSBEKÄNNELSEN Bra att detta kan ske i undantagsfall, men inte självklart bara för att det är barn eller unga. Att läsa med i

trosbekännelsen är ju också ett sätt att faktiskt lära sig den. Viktigare än att texterna rymmer de ungas perspektiv är hur gudstjänsten för övrigt gestaltas. Texterna kan vara hur bra som helst men känner inte barn och unga att de får plats i gudstjänsten så står vi där med besvikna barn och ungdomar. När väl barn och unga är med så ska de naturligtvis också vara med att utforma de moment som är möjliga, detta gäller inte minst valet av musik och psalmer. Vad är undantagsfall? Vem avgör detta? Ska undantagsfallen godkännas av domkapitlen? VI TYCKER INTE TROSBEKÄNNELSEN SKA KUNNA UTGÅ HELT, OM den utgår ska den alltid ersättas med trinitarisk psalm. Viktigare då hur man inleder trosbekännelsen. Vårt förslag är: SOM ETT TECKEN PÅ VÅR SAMHÖRIGHET MED DEN VÄLDSVIDA KYRKAN INSTÄMMER VI NU I VÅR GEMENSAMMA TROSBEKÄNNELSE: ETT ALTERNATIV ÄR JU OCKSÅ ATT FAKTISKT SJUNGA TROSBEKÄNNELSEN. Så görs ju i andra kyrkor.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Ganska dåligt

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Räcker gott och väl med dessa alternativ, bra med tillägget till Litanian. Alternativt bönerop skulle kunna vara: L TACK FÖR ATT DU HÖR VÅR BÖN. F OCH MÖTER OSS MED KÄRLEK.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

MÅLTIDEN Bearbetningarna har musikaliskt, språkligt och teologiskt blivit till det bättre. Bra att alla momenten i Måltiden är obligatoriska vid huvudgudstjänst. Bra att man kan ha Bön om förlåtelsen vid förbönen. Ett annat alternativ är att ha "Bön om förlåtelsen" vid offertoriet. Då betonas mer att vi bär fram oss själva med allt vad vi har på gott och ont. Från en mässa i stiftet finns följande formulering (hämtad i huvudsak från Brunnbymässan i Lunds stift) OFFERTORIEPSALM Präst Vi kommer här med våra gåvor, förböner, bröd och vin Alla Tag emot oss och våra gåvor för Jesu Kristi skull. Amen BÖN OM FÖRLÅTELSE och FÖRLÅTELSEN Präst Låt oss också bära fram oss själva och be: Alla Gud åt dig ger vi

också det som gått sönder: missbrukade gåvor, förlösade möjligheter. Allt ryms i din kärlek och ömhet. Förlåt mig när jag gör det onda. Ha tålamod med mig när jag glömmet din vilja. Upprätta oss och ge oss ny tro, nytt hopp och ny kärlek. Präst Till dig som ber om Guds förlåtelse säger jag på Jesu Kristi uppdrag: Du är förlåten i Guds, Faderns och Sonens och den heliga Andens namn. Alla Amen, amen, amen (sjunget?!) Vi har även en fundering kring uppställningen där vi förra gången önskade att man fått rubriken NATTVARDBÖNEN (EUKARISTISKA BÖNEN) på hela momentet (från Sursum Corda fram till och med Amen, precis före Herrens bön)? Nämnas kan att Kyrkohandboksförslaget 2000 höll samman allt som en enda nattvardebön (eukaristiska bönen). På så sätt bevaras och tydliggörs den fornkyrkliga och även innehållsligt klara enheten i hela nattvardebönen (eukaristiska bönen). I den nya Gudstjänstboken för den Norska kyrkan så har man också hållit ihop detta. Nattvardebönen (från Sursum Corda , se ovan) skulle då kunna avslutas på samma sätt som den inleds dvs. med sång. Det finns många förslag, från t.ex. andra handböcker, på församlingens avslutande och trefaldiga Amen.

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardebönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Bra att man kan välja ordningsföljden. Vi vill dock ha ytterligare ett fast moment i denna del. Vi vill ha SÄNDNINGSORDET som ett fast moment i samtliga gudstjänster. Viktigt nu när denna del i gudstjänsten ändrat namn från AVSLUTNING till SÄNDNING.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Det är bra att ordningen för Påsknattsmässa kommit in i handboken. Också bra med stor frihet för utformningen. Dock finns det ju fler texter man skulle kunna hänvisa till förutom dem som står i Evangelieboken. Vad är Påskhymn? Finns ju en som ofta används vid påskljuset. Den borde skrivas ut annars förstår man inte vad som menas. Alternativt till denna skulle kunna vara psalm 461 som då skulle kunna sjungas av en kör eller försångare/präst (då de ju ofta fortfarande är mörkt) I många församlingar har man ju förlagt vuxenkonfirmationer till påsknattens mässa. Bra att denna möjlighet finns med. Vi konstaterar också att denna konfirmation verkligen är minimalistisk (är det möjligt att i detta läsa in vad som är minimum för att det ska vara en konfirmation, även i andra sammanhang?). Vid infogat dop finns ju en motsvarande förkortning. Däremot är kommentarerna till denna lite svårtydda då de är uppdelade under olika moment. Tex såg vi inte att Befrielsebönen var obligatorisk (vilket vi tycker är bra).

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

PUNKT 27-31. GUDSTJÄNSTMUSIK A-E SAMT ÖVRIGA SJUNGNA MOMENT Den musik som antas av kyrkomötet bör vara så genomarbetad och hålla en så hög kvalitet att den kan bli till glädje för kyrkan i många år framåt. BÄTTRE MED FÅ RIKTIGT BRA ALTERNATIV ÄN MÅNGA HALVBRA! Så skrev vi förra gången. Mycket av de bearbetningar som nu gjorts har också blivit till det bättre. Vilket också visar att de påpekanden som kom i förra remissrundan var befogade och också har beaktats. I luthersk tradition är det viktigt att evangeliet räcks på folkspråket, detta gäller även musiken. Luther själv tog modern musik från sin tid och satte kristna texter till denna. Vi uppskattar därför att musiken i det nya förslaget är fri. Därför skulle vi också egentligen bara vilja ta ställning till själva texten och inte de olika melodierna. PUNKT 32 På fråga 32 har vi svarat ”Ganska bra” då vi faktiskt saknar ett alternativ till evangelieprocessionens ”Halleluja” under Fastan.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Ganska bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Ganska bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Mycket bra att texten är fast. Också bra att man fritt kan skriva ny musik till den utan att fråga domkapitlet.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Den gemensamma gudstjänsten” är precis som det sägs i texten lite missvisande. Alla gudstjänster är väl gemensamma. Mycket bättre med ”Den allmänna gudstjänsten”. KO blir tydligare om vad det gäller på detta sätt och man undviker missförstånd eller feltolkningar.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bearbetningarna som gjorts har som vi skrivit innan blivit till det bättre. Viktigt att man hittar slitstarka formuleringar som håller över tid både teologiskt och språkligt (vad betyder balansen mellan Gud och människa?). Eftersom handboken i alla delar är tänkt att vila på Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära är det också viktigt att det är denna som gäller.

Handboken är gudstjänstfirarnas garanti för att inte prästen ”hittar på” något eget, utan att gudstjänstfirarna faktiskt får del av det som är Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

De språkliga bearbetningarna har varit befogade och det har på det hela taget blivit bättre. Tackbön 3 skulle dock kunna bli ännu bättre om man skrev så här i stället. O GUD, TACK FÖR ATT ALLT BÄRS AV DIN KÄRLEK. TACK FÖR ATT DU PÅ NYTT GER LIV OCH MOD ATT VÄXA. TACK ATT DU LÅTER DIN BARMHÄRTIGHET BO I OSS. I JESU NAMN. AMEN

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I ganska hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Viktigare än att texterna rymmer de ungas perspektiv är hur gudstjänsten för övrigt gestaltas. Texterna kan vara hur bra som helst men känner inte barn och unga att de får plats i gudstjänsten så står vi där med besvikna barn och ungdomar. När väl barn och unga är med så ska de naturligtvis också vara med att utforma de moment som är möjliga, detta gäller inte minst valet av musik och psalmer

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

Delar av

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Ja, arabiska

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra att denna möjlighet finns. Bra att dopets sakrament lyfts fram. Beroende på sammanhang bör ”Doppåminnelsen” ibland vara reserverad för prästen.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässa firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra att det blir tydligt att det nu ska vara minst två psalmer, gäller ju särskilt vigsel och begravning där det ofta finns önskemål om andra sånger och visor. Det är också bra att placeringen av psalmerna är valfri.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Så här skrev vi förra gången. Det bör finnas med ett tydligt förslag till ”Dop i Krissituation” precis som det finns ett förslag till sjukkommunion. Sjukkommunion leds ju alltid av en präst som är förtrogen med gudstjänstordningen. Dop i krissituation ska ju varje döpt kristen kunna utföra. Därför är det av yttersta vikt att det finns en tydlig ordning precis som i KHB 1986 och som kan tryckas i våra psalmböcker. Här kan också kommentaren bli lite tydligare. Mycket

bra att det nu finns ett färdigt förslag. Nya förslaget för dopgudstjänsten har också blivit bättre. (i princip en återgång till 86, vilken redan var mycket bra) Vi förstår däremot inte varför man inte har kvar den gamla Inledningsbönen: Gud vill att vi ska leva i gemenskap med honom (varandra). Därför har han (Gud) sänt sin Son Jesus Kristus, för att rädda oss från det onda. Genom dopet föder han oss till ett nytt liv, för oss in i sin kyrka och ett liv tillsammans med honom. Detta gör han också med det barn, som nu ska döpas. Här finns skapelseperspektivet med, vilket helt saknas i den nya dopordningen. Skapelseperspektivet behöver förstärkas inte försvagas som det nu har gjorts.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Ändringen i den inledande delen har kanske blivit bättre men om det kommer att betyda något för konfirmationsgudstjänsten är väl mindre tveksamt. Det är så många andra faktorer som då är mycket viktigare. Konfirmationsgudstjänster utformas på väldigt olika sätt i vår kyrka. I kommentarerna till hur man infogar de olika momenten tex i Högmässa så finns en stor frihet att utforma konfirmationen utifrån lokala traditioner och detta är bra.. PREDIKAN Bra att denna kan delas upp vid olika tillfällen i gudstjänsten. Så görs idag på många ställen tex efter Frälsarkransen olika pärlor. I anvisningarna påpekas möjligheten att ha predikan en annan dag (överst sid 166). Bra, då det också blir allt vanligare. Tycker också att denna predikan då skulle kunna ersätta predikan på konfirmationsgudstjänsten och att detta också blir möjligt enligt Kyrkoordningen. Otydlig kommentar till SAMLINGSORDEN på sid 167, vi förstår den inte.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Sid 185, kanske behålla möjligheten att ersätta .... SOM GIFTA med den gamla formuleringen ...SOM MAN OCH HUSTRU

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskrivna för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra att det nu åter finns en ordning för ”Dödfött barn eller barns som dött i späda ålder”. Tryggt att i en sådan situation ha en given ordning.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmässa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

PUNKT 14. TROSBEKÄNNELSEN Frågan under punkt 14 är svår att svara på. Beroende på hur man uppfattar undantagsvis så kommer ni få väldigt olika svar på denna fråga. Dessutom är det två frågor i samma. Vi har därför svarat "Dåligt" på denna fråga. Överhuvudtaget så upplever vi frågorna irrelevanta. Så finns tex inte alternativet "Mycket bra" med vilket gör, att även om man bara svarar "Ganska bra" så kommer det att tolkas som "Mycket bra" i slutändan. Är man rädd för att ingen kommer att svara "Mycket bra"? Vi tycker att det är bra att man bara undantagsvis kan ersätta trosbekännelsen med trinitarisk psalm. Vi tycker inte den får utgå helt. Bra för att man bara undantagsvis kan ersätta trosbekännelsen med en trospsalm.. Dåligt för att man faktiskt kan ta bort den helt. När gäller undantagen, vem beslutar? Domkapitlet? MUSIK A, MUSIK B, MUSIK C, MUSIK D, MUSIK E, MUSIKSTILAR MUSIK B, MUSIK C etc . Musikserie var inte bra. Då detta förväxlades med de olika serierna i Musik A. Men hela tiden vill man säga detta. Det måste finnas något som kan ersätta serier när vi talar om Musik B etc! Vi föreslår stilar! Då skulle de nya musikstilarna heta B, C, D och E. Dessa musikstilar skulle då på ett bra sätt kunna komplettera musikstilen A. Fler serier i musikstilarna B, C, D och E för de olika kyrkoårstiderna. Som det är nu så är det bara prefationerna som fått kyrkoårsanknutna texter. Vi skulle även önska alternativa melodier i de olika musikstilarna B, C D och E Alternativt att man ger förslag på hur de olika musikstilarna passar in för olika serier!!!! PUNKT 56. AVVÄGNING MELLAN FASTA OCH FAKULTATIVA MOMENT Vi vill ha fler fasta moment. Vad det gäller Högmässa, Mässa/Gudstjänst vill vi alltid ha SÄNDNINGSORD. Viktigt nu när detta moment ändrat namn från AVSLUTNING till SÄNDNING. Vad det gäller Högmässa, Mässa/Gudstjänst som huvudgudstjänst så skulle man kunna tänka sig att Kyrie och Gloria är obligatoriskt. ÖVERSIKTEN: GUDSTJÄNST-HUVUDGUDSTJÄNST Fortsatt krångligt med översikten avseende Huvudgudstjänst eller ej. Vad det gäller Högmässan så är den ju helt identisk oavsett om det är en huvudgudstjänst eller inte. Vi har ett förslag på en bättre översikt. Se bilaga. ATT INTE FASTSTÄLLA NYA HANDBOKEN En fråga som kom upp gäller huruvida de nya musikstilarna ska vara ett tillägg eller vara helt jämbördiga med Musikstil A. Vi tycker att det är viktigt att alla alternativen (stilarna) behandlas lika. Vi ser då helst att dessa inte fastställs av kyrkomötet utan att alla 5 istället blir tillägg till 1986 års handbok som ändå på det hela taget fungerar bra. Det är då lättare att ta bort det som eventuellt inte fungerar. Det är också lättare att lägga till nytt. Överhuvudtaget måste man ju fundera på hur det är tänkt i framtiden. Ska vi med jämna mellanrum göra en ny handbok eller ska vi istället lägga till nya goda förslag efterhand som sådana kommer fram? GUDSTJÄNSTHANDBOK FÖR SVENSKA KYRKAN Vad det gäller namnet så var vi många som i förra omgången förordade ett annat namn. Vi föreslår GUDSTJÄNSTHANDBOK FÖR SVENSKA KYRKAN. Vi tycker att det ska heta vad det är. Kyrkohandbok kan vara så mycket mer. Gudstjänsthandbok säger precis vad det är. Jmf Norska kyrkan där den heter: GUDSTJENESTEBOK FOR DEN NORSKE KIRKE

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

MÄSSA för MÄSSA som för HÖGMÄSSA Enkel
huvudgudstjänst tillkommer: tillkommer ytterligare: SAMLING
Klockringning Psalm Inledningsord Överlåtelsebön...../
Bön om förlåtelse.....
Tackbön Kristusrop/Kyrie
Lovsången Dagens bön ORDET
GT-text .
Psaltarpsalm Epistel. Psalm
Evangelium
Hallelujarop Predikan Trosbekännelsen
Psalm Kyrkans förbön MÅLTIDEN Offertoriepsalm .
Lovsägelsen och prefationen Helig /Sanctus Nattvardsbönen
Herrens bön Brödsbrytelse Fridhälsning
O Guds Lamm /Agnus Dei Kommunionen Bön efter
kommunionen SÄNDNING Psalm eller Lovprisning
Välsignelsen Sändningsord
Psalm/Postludium

8: Karlstads stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-11 11:03:30)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Charlotte hartwig

Befattning

Stiftsadjunkt

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Eftersom samlingen är det som ofta gestaltas olika utifrån kyrkoår, lokal tradition och situation så är det ur främjandesynpunkt positivt med möjligheten till en lokal utformning. Vi ser också positivt på att treenighetsperspektivet blivit tydligt i upptakten till gudstjänsten, samt att uttrycket "Guds" också kan användas. Igenkännandet finns i strukturen av de olika gudstjänstordningarna dvs. Samling, Ordet, Måltiden, Sändning.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Varken dåligt eller bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

I gudstjänster där det deltar många barn och unga är det bra om det finns en flexibilitet vad avser antalet bibelläsningar. Likaså är det bra med möjligheten att kunna ersätta Trosbekännelsen med en trinitarisk psalm. Men då uppstår genast frågan om de psalmer som finns i tillägget i psalmboken är möjliga? Och när begreppet ”undantagsfall” är relevant? Här behövs ett förtydligande. Allt fler gudstjänster firas med människor som har andra modersmål. T.ex. kan bibelläsningar ske på fler språk än svenska. Då kan situationen behöva att färre läsningar används än vad ordningen säger, till förmån för att fler kan känna sig delaktiga

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Bra

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Ja, förslaget ger utrymme och är bra ur främjandeperspektiv. Vi lever i världen liksom i närsamhället, i den världsvida kyrkan liksom i den lokala. Allt bör avspeglade sig i förbörens ämne. Den struktur och de teman som anges för att fritt formulera förböner ser vi som en hjälp att hitta börens form, innehåll och relevans som kan vara olika från tid till tid.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

Språket är inkluderande och det finns prefationer för olika helgdagar samt tre allmänna. Det ges bra förutsättningar i förslaget så att liturgin brukas, även i enklare former av mässor, då denna skapar delaktighet och dialog i gudstjänsten.

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna?

I ganska hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter communion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Vi noterar att Lovprisningen kommit tillbaka i förslaget. Sändningsorden knyter ihop och gör tydligt att vi har ett uppdrag i världen hos människorna. I de alternativ som finns är tilltalet Gud bättre än det tidigare Herre. Vi ser positivt på att sändningsorden är fakultativa.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Det är en fördel, ur ett främjande/tillsyns perspektiv att en gemensam ordning för påskmässa finns.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Uppfattningen är att föreslagen gudstjänstmusik spänner över tid och genrer på ett sätt som är relevant för ett gudstjänstfirande i Svenska kyrkan. Läsbart och val av tonarter upplevs bra. Musiken har tillförts en fungerande ackordsanalys som på ett tydligt sätt befrämjar samspel med andra musiker. Lovsången 7 i Gudstjänstmusik C bör kompletteras med den lovsång som finns föreslagen i 2012 års kyrkohandboksförslag. Den nu föreslagna lovsången förutsätter försångare vilket inte alltid är möjligt. Genom att komplettera med ett alternativ till ökar användbarheten. Att enbart ange orgelsatser till de mer rytmiska partierna blir begränsande. Komplettera orgelsatserna i Gudstjänstmusik D samt Helig nr 4 med pianosatser som ger melodi och rytmik en större rättvisa. Nuvarande satser känns allt för ”tunna”.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Ganska dåligt

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är bra att paragrafen bryts ut i en egen för att undvika sammanblandning. Det är likaså positivt med en förenklad beslutsordning.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Begreppet "Den allmänna gudstjänsten" är bättre då det blir tydligare vad som avses, vilken sorts gudstjänst som bestämmelsen gäller. Det är en anpassning mellan KO och handbokens begreppsbyggnad.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi ser att de kristologiska, eskatologiska och diakonala perspektiven ges uttryck i gudstjänstens olika delar. Treenigheten kommer till tydligt uttryck redan i inledningsorden. Det inkluderande språket kan ge en större känsla av delaktighet liksom möjligheten för lekmän att delta och genomföra vissa delar av gudstjänsten. Att gudstjänsten kan ges fler uttryck än just det språkliga ses också positivt.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

Språket är i ständig rörelse och förändring. Det är omöjligt att ha ett fullt ut inkluderande språk som gäller alla. Inte ens det enklaste kan nå det målet. Däremot får språkdräkten inte utgöra ett hinder för att delta och förstå vad gudstjänstens olika delar innebär. Böner vinner oftast på ett direkt och lättförståeligt uttryck i ord, medan andra moment i liturgin vinner på ett mer traditionsbärande uttryck. Kyrkohandbokens förslag har bearbetats på ett

förtjänstfullt sätt, men är för den skull inte färdigbearbetad. Förslaget är bra ur ett främjandeperspektiv så långt det går att nå i vår tid.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I ganska hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Texter och musiken är fortfarande inte anpassad för yngre barn. Detta behöver inte vara en nackdel, då barn även tilltalas av det de inte alltid fullt förstår. Förenklade texter kan bli just för enkla.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I ganska hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

Nej

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Engelska, tyska, franska, spanska

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra att det finns en formulerad teologi runt doppåminnelsen, men det behöver utfärdas rekommendationer för utförandet också.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra, att handboken betonar att psalmer ska sjungas och finnas med i de kyrkliga handlingarna. Viktigt med tydligheten, så att inte Den svenska psalmbokens psalmer minskar i betydelse och användning.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi bedömer att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer väl till uttryck i handboksförslaget. I två av inledningsorden tydliggöra dopets knytning till Jesu liv. I tackbönen möter oss Gud som den skapare som ger livet. I befrielsebönen möter vi den Gud som befriar, räddar och helar liksom Jesus Kristus som kallar till lärjungaskap. Dopet som förmedlare av syndernas förlåtelse blir här också tydlig. I dopböner finns bönen om Anden liksom efter dophandlingen där bönen finns om att den som döps ska uppfyllas av den heliga Anden. I den första förbönen tilltalas Gud som skapare, livgivare och den som sänder Anden. I de två andra är det Guds omsorg som betonas. Sammantaget blir Gud som treenig tydliggjort i handboksförslaget. Dopet som inlemmande i gemenskap med Kristus kommer fram liksom dopet som mottagande av Guds nåd och välsignelser. Rytmen i dopgudstjänsten är god. En stor förändring från 2012 års förslag. Det är bra, ur ett främjandeperspektiv, att det finns en gudstjänstordning för Dop i kris.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Inledningen med en doppåminnelse är relevant, och samtidigt bra att den är fakultativ. Frågan till konfirmanderna har ingen relevans i inledningen av gudstjänsten. I 1986 års handbok ställs frågan direkt efter Trosbekännelsen och relaterar till denna, vilket är lättare att förstå och anknyter till dopetsfråga. Detta gäller även formuleringen av frågan, där parentes skulle tas bort, för att anknyta tydligare till dopfrågan och ge perspektiv till det världsvida sammanhanget vi lever i som kristna.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Inga särskilda synpunkter

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Mycket bra att en gudstjänstordning finns för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Det bör vara fler fakultativa moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

• I dopgudstjänsten bör doptalet kunna utformas på olika sätt. Dels som ett tal, med föreslagna placeringar, eller som ett pågående doptal, där olika av dopets moment vävs samman. • Dagens bön bör, som i förslaget, vara ett obligatoriskt moment, men det borde ges möjlighet att välja mellan fler böner. • Ur ett främjandeperspektiv är det positivt att barn och ungas deltagande är förstärkt och kan ytterligare förstärkas.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

9: Luleå stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-11 11:55:57)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Ingemar Rehnman Johansson

Befattning

Utvecklingssekreterare

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Bra att trinitarisk psalm kan ersätta sjungen Trosbekännelse, men Trosbekännelsen bör vara ett fast moment vid Högmässa.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Ganska bra

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Positivt att det finns stödord för att formulera egen förbön. Positivt med fint formulerade böner för tacksägelse, döpta, konfirmerade och vigda.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna?

I hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Positivt med stor flexibilitet i sändningen.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Fråga: Vad är Påskhymn, som finns som en särskild plats i påsknattsmässan?

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Ta tillbaka hela Karin Runows lovsång i gudstjänstmusik D. Den nya versionen upplevs alltför förkortad.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har inget att erinra mot detta. Inget problem ur främjandeperspektiv. Även i nuläget ska kyrkoherden i samråd godkänna vilken gudstjänstordning som ska gälla i församlingen.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Stiftsstyrelsen har inget att erinra mot att byta begrepp till "den allmänna gudstjänsten". Detta är tydligare och bättre.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Positivt att man har varit lyhörd för remissvaren från 2012, vilket har inneburit många goda förändringar och förbättringar.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

Ur barnperspektiv har språket och texter förbättrats mycket positivt.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inkluderande språkbruk?

I hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Positivt att det responsoriala har förstärkts väsentligt i musiken. Positivt att språket i böner och texter också har tillkommit och förbättrats. Det bör dock finnas med i anvisningarna för Högmässa/Mässa och gudstjänst på vilka platser som kör, barn och andra grupper kan medverka.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Samiska språk

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Engelska

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Positivt att dopet har lyfts fram och att det blir stärkt i församlingarna och i mötet med människor.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Mycket bra för präster och musiker att det har blivit tydligt att två psalmer (tre för konfirmation) är obligatoriska.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

2016:s dopordning fungerar bra nu. Bra att dop vid krissituation har fått en egen ordning utskrivet.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Positiv till det nya förslaget.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Fungerar väl.

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Förslaget fungerar bra. Även positivt med fler val av förböner.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

Generellt är grundstrukturen med Samling, Ordet, Måltiden och Sändning mycket bra för igenkännandet för alla församlingar i Svenska kyrkan. Stor frihet att den lokala prägeln får komma fram i den egna församlingen. Positivt att kyrkoåret har förstärkts och att alla gudstjänstmusikdelar (A-E) har samtliga delar av mässans ordinarie. Stiftsstyrelsen gläds över att det finns en särskild ordning för Påsknattsmessa i förslaget, men tycker att den föreslagna ordningen kunde ges ett alternativ som innebär en enklare och mindre omfattande struktur.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

10: Göteborgs stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-11 14:49:34)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Ingemar Birgersson

Befattning

Stiftsadjunkt

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Samlingen är sedan KHB 86 en variabel del av gudstjänsten, där det finns väsentliga skillnader mellan de olika huvudgudstjänstordningarna. Därför är det konsekvent att samlingen i den nya strukturen i KHBF 16 kan gestaltas lokalt och med en stor frihet. Det är en bra ordning.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Anvisningen om att GT- och epistelläsning är ”i undantagsfall” fakultativ i Högmässa/Högmässa som huvudgudstjänst riskerar att bli läst som en normal ordning. I KHB 86 var en väsentlig skillnad mellan högmässa och övriga huvudgudstjänster (ex.vis familjegudstjänst) just antalet läsningar. Den församling som önskar minska antalet kan i stället välja handboksförslagets Mässa/Gudstjänst, utan att något förloras i övrigt avseende gudstjänstens utformning. Trosbekännelsen bör vara obligatorisk i Högmässan. Möjligheten att ersätta trosbekännelsen med (trinitarisk) psalm bör dock kvarstå (som i KHB 86). Om det finns skäl att utesluta trosbekännelsen kan Mässa/Gudstjänstordningen brukas. Det är positivt att regleringen av högmässan ger möjlighet till igenkännande i hela Svenska kyrkan.

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Ganska dåligt

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Ganska dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Förbönen kan gestaltas fritt och lokalt från och med KHB 86 (vilken uppmuntrar därtill: ”bör vara lokalt förankrad”). Församlingarna använder flitigt denna möjlighet. Modeller för bönen och de exempel som ges i KHB bör därför vara tydliga om de skall vara till hjälp i församlingarna. Teologiska synpunkter på förböner i förslaget ges under fråga 41.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

En rad musikaliska, språkliga och teologiska förbättringar har skett. Ytterligare förtydliganden kan behövas. Detta kommenteras på andra ställen i enkäten.

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna?

Varken låg eller hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I ganska hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Sändningen kan redan i KHB 86 varieras. Att momentens ordningsföljd är fri är en bra men inte särskilt uppseendeväckande ordning.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Det är positivt att ordningen införts. I kommentaren (dock ej i förslaget) nämns att den fornkyrkliga påskljushymnen Exultet, som brukas i många församlingar som firar påsknattsmässa, finns att hämta i böcker från 1990-talet. Denna hymn bör nämnas som en fakultativ möjlighet och text/noter bör införas i avsnittet Övriga sjungna moment. De församlingar som önskar skall också ha möjlighet att läsa ytterligare bibeltexter ur Gamla

testamentet. Vilka de traditionella läsningarna är bör framgå av anvisningen vid rubriken Gammaltestamentlig läsning (sid 125).

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska låg grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Gudstjänstmusik B-E i separat utgåva? I enkätens sista fritext ges en generell bedömning som utmynnar i denna fråga. Detaljerade förändringsförslag avseende musikvarianterna: Gudstjänstmusik A (också kommentar till flervalsfrågan 27) Synpunkter på en del smärre förändringar: Julserien: Kristusrop 2 "Du evigt strålande..." har ändrad rytm bild; "mod och kärlek" från 6/8 takt med tudelad betoningshierarki har ändrats till ett betoningsmönster på 3/4. Bättre vore att ha kvar den tidigare noteringen! Kristusrop 3 (sv ps 696:1): här kan det vara bra att förklara vad sex- respektive niofaldigt utförande innebär. Lovsång 1 påsk Laudamus. Molto rit istället för "bredare" Lovsång 2 Här borde man fundera över om det skall införas åttondelspauser så att betoningarna hamnar rätt (kanske paus inom parantes eftersom de inte gäller i repriserna) Lovsång 4 Allmän Laudamus A7 på ordet "uppstånden" kan det vara bra att ha ett återställningstecken inom parantes på tonen e (har varit mkt ess innan) Angående gitarranalyserna: För att göra flödet bättre och även befrämja mjukhet och vokalitet kan det vara en fördel att glesa ut analysstecknen och betrakta fler meloditoner som genomgångstoner. För att förenkla läsningen kan det vara bra om typsnitten mellan gitarranalysen och anvisningarna för präst (P) ledare (L) och församling (F) skiljer sig ännu mer. Kanske en tydligare fetstil på de senare. Angående layout i prefationerna: där är för tunna bågar som gör notationen svårläst (även t.ex. Lovsången 1: Gloria A1). Större noggrannhet önskas också vad gäller layouten i en färdig handbok avseende vinkeln på bågar som behöver följa med tonhöjden. Gudstjänstmusik B (också kommentar till fråga 28) Lovsång 6 Allmän Gloria B1: ta bort taktangivelser, de är onödiga. I Gudstjänstmusik B finns det många prefationer. Tonspråket är en slags genomkomponerad musik i "klassisk" stil. I den klassiska prefationen har den (eventuellt) ackompanjerande musiken en biroll. Följsamhet, elasticitet och diskretion blir därför viktigt. Texten är i högsta grad det primära. Om melodiformlerna dessutom har en konsekvens och ett mönster som hjälper liturgen är mycket vunnet. Tonsättaren till prefationerna i gudstjänstmusik B har försökt men inte lyckats fullt ut. - i samtliga inledningar (B1) finns en kvintparallell mellan ytterstämmorna (från förminskad kvint till ren kvint) vid texten "välsigna genom..." - Ett antal intervall, melodivändningar och textrytm i dessa prefationer skapar ett mönster, och det är bra. Exempel på detta är den uppåtstigande kvarten den låga 2:an (a till ass) och rörelsen mot hög ledton (fiss) samt i vissa ställen den överstigande sekunden, från fiss till ess. Den är också ganska svårsjungen. - Det mest problematiska är slutet på samtliga s.k. fortsättningar. Här för tonsättaren in ett nytt element, en överstigande kvart som både är svårsjunget och gör avsnittet

apart och dramatiskt. Särskilt olyckligt i slutet av Prefationens fortsättning (P s) till Advent där tonsättaren har problem att få in all textmassa i slutet. Obalans mellan formel och textmassa alltså. Samma obalans uppträder i P s trefaldighetstiden 2 I P s Fastan /Passionstiden 1 inträder en ny textrytm mot slutet: ”beviset...” som faller utanför. Samma avvikelser i textrytm uppträder i P s Mariadagar ”jublar över dig, Gud” (där saknas också ett kommatecken) och P s allmän 1 ”för att vi...” I prefationens avslutning för Påsk frångås ett mönster med a istället för ass i ”därför sjunger vi...” Kanske för att lyfta fram glädje med durtonalitet men en fallgrop för liturgen. En sammanfattande bedömning av prefationerna i Gudstjänstmusik B är att text och musik inte hänger ihop på ett naturligt sätt. En kantighet och ett intryck av konstruktion är påfallande. Inte heller språkbetoningarna i Lovsägelsens inledning är naturlig. Svaret på fråga 26 fortsätter i enkätens näst sista fritext (om Gudstjänstmusik C-E)

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Ganska dåligt

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Varken dåligt eller bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Ganska bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Varken dåligt eller bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Ganska bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Ganska bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Den nya formuleringen i KO 18:6a innebär att den liturgiska musiken blir ”fri” i Svenska kyrkan. Ur ett tillsynsperspektiv upphör givetvis domkapitlets möjlighet att medverka till igenkänning av gudstjänstsången över församlingsgränsen. Ur ett främjandeperspektiv innebär ändringen att lokal kreativitet uppmuntras. Den kommer också att ställa högre krav på att stiftens främjar bruk av viss gemensam repertoar, exempelvis den äldre (främst) gregorianska tonen. Olikheter mellan församlingarnas gudstjänstsång riskerar annars att

motverka igenkänningen. Tillägget i KO 18:6a bör också problematiseras. Den ställer stora krav på de lokala församlingarna och deras medarbetares kunskap och omdöme. Likaså ställer denna nya frihet stora krav på utbildningsinstitutionerna och framför allt på SKUI. Det är viktigt att blivande kyrkoarbetare får med sig en etablerad kunskap i liturgik och en praktisk kunskap när det gäller den äldre liturgiska musiken. Se även kommentaren nedan (enkätens sista fritext) till fråga 31 (Gudstjänstmusik E). Det är ett bra förslag att (om musiken skulle bli fri) det regleras att kyrkohandbokens texter skall användas när en församling exempelvis komponerar en egen mässa. Om församlingen också skriver egna texter till ordinariumsångerna har domkapitlet i kraft av KO 18:6 vetorätt avseende formuleringarna.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det föreslagna bruket av begreppet ”Den allmänna gudstjänsten är välmotiverat. Här kommenteras också några andra föreslagna formuleringar i Kyrkoordningen: Meningen i Anvisningar på sidan 17 (rad 5 fr slutet) ”Att antalet huvudgudstjänster samt vilka huvudgudstjänster som firas i en församling anges i församlingsinstruktionen” är felaktig. Det första påståendet är förenligt med KO 17:3 (antalet h-gtj) medan det andra kolliderar med KO 17:6 om kyrkorådets mandat att bestämma vilka huvudgudstjänster utöver högmässa som skall användas i församlingen. Om kyrkohandbokens bruk föreskriver KO 18:3: ”Den svenska kyrkohandboken ska användas vid huvudgudstjänster och kyrkliga handlingar. Den används även vid församlingens gudstjänster i övrigt.” I KHBF 16 föreslås ingen ändring av bestämmelsens innehåll. Detta kan dock problematiseras. I KO-kommentaren (2014, sid 291) förtydligas att ”Utöver vid de kyrkliga handlingarna är det endast vid huvudgudstjänsten som det är föreskrivet att kyrkohandbokens ordningar ska användas.” Det betyder att kyrkohandbokens ordningar inte är obligatoriska i vardagsgudstjänster, veckomässor eller söndagsgudstjänster som inte är huvudgudstjänster. Det betyder i sin tur att andra ordningar, böner (ex.vis nattvardsböner) och ordinariumsånger då kan brukas. Svenska kyrkan har länge kunnat leva med denna oklarhet, men när en ny gudstjänstordning med utökad lokal frihet antas, bör formuleringen av KO 18:3 omprövas. KO 17:6 bygger på en kyrklig kungörelse från 1986, när kyrkorådet/församlingsrådet hade att välja bland kyrkohandbokens fem ordningar för huvudgudstjänst utöver (den självklara) högmässan. Hur meningsfullt är det att fatta beslut om vilka av de två ordningarna Mässa och Gudstjänst i handboksförslaget som ska användas i församlingen? Paragrafen bör omprövas.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I ganska hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I ganska hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Avsevärda förbättringar har gjorts i jämförelse med KHBF 12. Det gäller bl.a. klargörande av innebörden i några böner om förlåtelse, förtydligande av epiklesen samt tilläggen av doxologi i nattvardsböner. På många ställen märks också förstärkning av kristologin. Anvisningen (s 53) att psalmen som kan ersätta trosbekännelsen skall vara trinitarisk är ett bra förtydligande. På några ställen kvarstår behovet av tydligare och mer konkreta formuleringar i vissa böner. Några av exemplen på Kyrkans förbön bör omprövas om de inte i allt för hög grad är böner för oss själva och vår förändrade attityd, exempelvis förbön 1, 4 (första halvan) och 7. Förbön 6 är alltför allmän och består mest i inledning till förbön. Här bör förbönskaraktären renodlas. KHB 86 med de mer konkreta förbönerna och mindre emotionella språk kan tjäna som modell. Det är bra att nattvardsbönerna 7, 8, 11 och 13 har förtydligats avseende epiklesen, så att det inte längre råder någon tvekan om att det är det framburna brödet och vinet som helgas och inte bröd och vin i någon allmän mening. Det kvarstår dock ett behov av förtydligande av epiklesen i nattvardsbön 1. Där ombeds Anden välsigna ”dessa gåvor som är Kristi kropp och blod”. Om de redan är Kristi kropp och blod, hur motiveras då bönen? En liknande otydlighet finns i nattvardsbön 12.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I ganska hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Avstår

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

I jämförelse med KHBF 12 har en mängd förbättringar skett. Men det finns fortfarande behov av ytterligare språkgranskning och stilistisk förbättring. Här nämns några exempel: Inledningsord 4 har oskönt upprepande (6 ggr) av ordet ”Gud” som en följd av inklusiv språkförändring. Kristusrop 6 ”Du känner vår lycka” (synonym till lycka är önskvärd) Kyrkans förbön 2 ”Låt våra sammanhang präglas...” ”Gör kyrkan till ett rum där alla får plats...” (risk att man tänker alltför konkret) ”...alla som sörjer och saknar.” (objekt saknas i satsen) Kyrkans förbön 4 ”Tack för förmåga att tänka...” (bör vara bestämd form) ”vi ber till dig för allt som är” (allt som finns till?) Kyrkans förbön 7 ”och det som är vårt liv” (enkla: och våra liv) ”foga våra delar till din helhet” ”möt oss innanför orden” Sändningsord 1 Meningen bör omarbetas (särskilt bisatsen): ”Låt oss gå från denna gudstjänst, Gud till ära och människor till tjänst.”. Välsignelsen Ska läsas enligt förslag 1. Förslag 2 som är i presensform ska strykas.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Ganska bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I ganska hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Det har skett ett bra arbete med anpassningar för barn och unga. Exempel på förbättringar av böner är Bön om förlåtelse 7 och överlåtelsebön 3. Den senare kan i anvisning ytterligare förbättras om förslag ges till responsorial form med omkvädet ”Ta hand om det, Gud”. En väsentlig utökning av responsoriala moment har skett i handboksförslaget som helhet, inte minst genom bruk av ”härkning”. Fler ”härknings” alternativ önskas. Det ger större möjlighet till delaktighet för barn.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Kyrkliga handlingar på engelska, tyska, franska, spanska, arabiska. Högmässan på engelska vore också en tillgång, samt delar av densamma på arabiska.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är viktigt att dopet lyfts fram i gudstjänstlivet. Enligt anvisningen sid 32 sker det på tre platser i KHB, i samlingen, i samband med kyrkans förbön och i påsknattsmässan. Konfirmationen har också fått stärkt karaktär av doppåminnelse. Det behövs dock mer utförlig anvisning om hur doppåminnelsen praktiskt kan gå till om den sker i Samlingen. I påsknattsmässan bör det göras tydligare att trosbekännelsen (som inleds med orden ”den tro vi är döpta till”) är en integrerad del av doppåminnelsen. Även här med praktisk anvisning (ex.vis hur länge man är kvar vid funten).

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Generellt är det bra att två psalmer föreslås samt att placeringen är flexibel. Men det är viktigt att anvisningarna formuleras så att de kan vara ett stöd för gudstjänstledarna i dialogen med vigselpar/ dopföräldrar/begravningsfölje. Anvisningarna bör inte i onödan inbjuda till fritt val av musik, utan de bör stödja den kyrkliga handlingens gudstjänstkaraktär. Anvisningarna i KHB -86 är tydligare, t.ex. vid ingångsmusik vid vigsel.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskreven. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Bra texter och formuleringar. Återgången till (huvudsakligen) den struktur som finns i KHB 86 är bra. Det är positivt att namnfrågan hör samman med tackbönen, man behöver inte längre tacka för ”detta barn”. Den alternativa befrielsebönen har blivit välformulerad. Dopbönerna behöver förtydligas så att de inte kan uppfattas som en dubblering av bönen om Anden till dopkandidaten som följer direkt på vattendopet. Dopbönen är traditionellt främst en bön över vattnet och inte över dopkandidaten (jfr Engelska kyrkans rubrik ”Prayer over the water” och ELCA:s ”Thanksgiving at the font”) och därför behöver ”detta vatten” (vilket dock nämns i bön 2) apostroferas. Bönen är samtidigt en bön för dopkandidaten, nämligen som mottagare av sakramentets gåva. KHB 86 har tydligare anknytning till internationell uppbyggnad av dopbönen. Strukturen kan fungera som modell: ”...sänd...din Ande, så att de som nu skall döpas i detta vatten blir renade...” (bön 1) resp. ”...gör detta vatten till en nådens källa och ger dem som här skall döpas...” (bön 2) Inledningsord 3 är i slutet formulerat på ett sådant sätt att ”allas lika värde” kan uppfattas som ett viktigt dopmotiv. Kanske behövs bara en mindre språklig korrigering så att det blir tydligare att dopet i Kristus förmår överbrygga alla mänskliga skillnader (Gal 3:26-28).

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Ordningen har förbättrats och gestaltningen av den inledande doppåminnelsen har förutsättningar att fungera väl.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är bra att det är en vigselordning för alla vigslar. Ordningen är bra, både texter och formuleringar.

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid spädkålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Det är bra att det finns en ordning för begravning av dödfött barn, eller barn som dött i spädkålder.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Ganska bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fakultativa moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigsलगudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

Här följer fortsatt kommentar till fråga 26 (musiken generellt) samt flervälsfrågorna 29-32: Gudstjänstmusik C (också kommentar till fråga 29) Tonarterna i Kristusrop – Lovsång föreslås ändras enligt följande: Kristusrop 4:C1 E-moll Kristusrop 5:C2 C-moll Lovsången 7:C1 Ess-dur På så vis skulle liturgen lättare och bättre kunna gå vidare från Kristusrop till Lovsång. Vad gäller ackompanjemanget till prefationerna i C är det lite för omfattande. Det påverkar musikens karaktär på ett ogynnsamt vis. Genomgångstonerna i melodin behöver inte egen harmonik. Dimackordet stör den modala tonaliteten, det räcker med harmonisering av recitationstonerna. Prefationsalternativen i HBF16 är textligt väldigt många vilket är bra när det gäller att låta kyrkoårets variationer märkas i gudstjänsten. Samtidigt blir materialet oerhört omfattande och variationsmöjligheterna för många för att fungera bra i den praktiska verkligheten. Enligt vår mening behöver inte hela materialet ha dubbla texter i Lovsågelsens inledning samt prefationens inledning och avslutning. Vi föreslår val av den ena textvariationen i B och den andra i C. Det skulle vara bättre om HBF bestämde sig för en av

textvarianterna i B och kanske en annan i C. Gudstjänstmusik D (också kommentar till fråga 30) I D finns inga möjligheter att variera utifrån kyrkoåret då D innehåller tre allmänna prefationer. Bättre vore en allmän + två som kompletterar utifrån kyrkoåret, kanske en för fastan och en för påsk. Vad gäller notationen av prefationerna i D har den avsevärt förbättrats. Vi föreslår att notbilden kompletteras med en fördragsbeteckning: ”fri fraserings”. Ytterligare förslag på förbättringar: * Allmän 1 första tonen 3:e systemet (ackboken) föreslås samma notation i liturgens not som i ackompanjemanget. Det skulle förtydliga genre och var betoningen ska ligga i ”di-na händer”. * Allmän 2: 2:a systemet, 1:a takten (ackboken) Je-sus Kristus – den understruken stavelsen behöver mer utrymme i layouten för att det ska bli tydligt var betoningarna ligger här. * Allmän 3: Tredje systemet, föreslås helstreck + ett fraseringsstecken ovanför - ”andning” efter sång för att det ska kännas mer organiskt inför prefationens avslutning. * O Guds lamm 4: Punkteringen i första och femte takten är svår för församlingen. Föreslås raka fjärdedelar i melodin. Alternativt att ackompanjemanget markerar fjärdedelspulsen så att melodin har något att förhålla sig till. Då små orgelinstrument utan pedal inte är ovanliga, är det viktigt att orgelsatserna fungerar manualiter. Som det nu ser ut är många av ackorden för stora för att de ska kunna spelas med enbart händerna, ex.vis: Lovsången 8, Helig 3, O Guds lamm 5. Gudstjänstmusik E (också kommentar till fråga 31) I E finns inga möjligheter att variera utifrån kyrkoåret, då E innehåller två allmänna prefationer. Bättre vore en allmän prefation + en som kompletterar utifrån kyrkoåret. Då små orgelinstrument utan pedal inte är ovanliga, är det viktigt att orgelsatserna fungerar manualiter. Som det nu ser ut är många av ackorden för stora för att de ska kunna spelas med enbart händerna, ex.vis: Helig 4, Introduktioner till församlingspartierna behövs inte. Övriga sjungna moment (också kommentar till fråga 32) Med hänvisning till remissvar från Göteborgs stift 2013 påtalas på nytt att förbönens sjungna församlingssvar och de sjungna Hallelujaropen inte självklart förtjänar plats i en Kyrkohandbok. De är för få och borde kompletteras med många fler alternativa melodier. Dessa borde publiceras i en separat utgåva. Om de sjungna församlingssvaren skulle bestå i kyrkohandboken, behövs bearbetning av satsen till Kyrkans förbön Församlingssvar 2. Denna kräver rytmisk stabilitet; inte minst i den näst sista takten vilket en tydligare fjärdedelspuls i ackompanjemanget skulle kunna hjälpa till med.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

GUDSTJÄNSMUSIK B-E I SEPARAT BOK? Kommentarer till fråga 26 och 54 KHBF 2016 innebär att den lokala friheten i gestaltningen av den allmänna gudstjänsten har ökat. Strukturen med en fast högmässaordning och en mer variabel mässa/gudstjänst-ordning är en utmärkt lösning på dilemmat att igenkänningen riskerar att gå förlorad med ökade lokala variationer. Det är i musiken de lokala varianterna märks mest. För att garantera att det finns en för gudstjänstfirare/gudstjänstledare gemensam repertoar är det bra att kyrkomötet fastställer viss musik utöver den äldre (främst gregorianska) som ska ingå i denna repertoar, och som exempelvis präster/musiker får utbildning i. I Kyrkohandboksförslaget 2016 har man alltså valt att i en och samma bok förbinda musikserier med en tillkomsthistoria som är helt olika. I Gudstjänstmusik A är övervägande delen ett arv från kyrkans historia, dock några inslag från 1900-talets senare del. Gudstjänstmusik B- E har till stor del tillkommit under de

senare åren. Det kan vara värt att fundera över om inte KHB ska delas upp i två volymer: 1. Gudstjänstmusik A och 2. Gudstjänstmusik B-E. Detta framför allt för att böckerna inte ska bli för ohanterliga. En separatdel gör det också enklare att göra en uppdatering, även i resurshänsyn/miljöhänsyn kan det därför vara klokt med en uppdelning. Kommentarer till ytterligare flervalfrågor: Fråga 37 (Församlingens delaktighet) Flera passager har förbättrats så att församlingen vet när det är dags att svara i acklamationer eller fortsätta läsning efter tystnad. Acklamationen vid GT- och epistelläsningen kvarstår obearbetad. På uppmaningen ”Så lyder Guds / Herrens / Bibelns ord” följer två varianter av församlingssvar. Om man inte har ögonen på en agenda, vet man inte vilket svar man skall ge. Samma villrådighet uppstår i sändningsordet ”Låt oss gå i frid”, vilket också följs av två varianter av församlingssvar. Efter instiftelseorden fungerar i många församlingar utropet ”Trons mysterium” som en signal för församlingens acklamation ”Din död förkunnar vi...”. Den bör kunna införas i handboken som en möjlighet, med hänvisning till allmänkyrklig praxis. Den föreslogs redan i KVR:s Lima-liturgi och återfinns i nya gudstjänstböcker i lutherska systerkyrkor i bl.a. Tyskland, USA och Norge. Det är mycket positivt att lekmannalett gudstjänst finns med som särskild gudstjänst i kyrkohandboksförslaget. Fråga 56 (fasta och fakultativa moment) Psalm före evangeliet i Mässa/Gudstjänst är obligatoriskt moment. Det innebär att fyra psalmer är obligatoriska i alla mässor. I vardagsmässor är det idag utbredd praxis – i enlighet med veckomässans ordning i KHB 86 – att sjunga tre psalmer. Den ordningen bör bestå. Uppställningen av obligatoriska/fakultativa moment i Högmässan (s 24-25) och i Högmässa som huvudgudstjänst (s 26-27) är identisk. Dubbleringen är överflödigt.

11: Lunds stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-13 14:13:58)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Johan Tyrberg

Befattning

Biskop

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Antalet inledningsord bör påtaglig reduceras men med bibehållande av ett par olika typer. Antingen Introitus eller (ingångs)psalm är en logisk ordning. Inledningsord eller Beredelseord som rubrik.

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

I ganska hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Att möjligheten - undantagsvis - finns att utesluta trosbekännelsen bejakar vi men ifrågasätter den ur barns och ungas perspektiv. Vi framhåller gestaltning och kvalitet framför förkortning och förenkling. Vi anser inte att en trinitarisk psalm är att betrakta som en ersättning för trosbekännelsen

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Varken dåligt eller bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Ganska dåligt

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Avdelningen Kyrkans förbön är högst otillräcklig både i anvisningarna och de konkreta böneförslagen. Här bör bearbetningar av traditionellt utformade utförliga kyrkoböner beredas plats till församlingarnas stöd och hjälp. Stiftsledningens intryck är att församlingens uppdrag att vara förebedjare för kyrkan och världen behöver uppmuntras och stärkas. Kanske avdelningen bör ha en kort inledningstext? Vi bifogar förslag till kompletterande förböner och en inledningstext till Stiftsstyrelsens skrivelse.

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

Påskprefationen kan med fördel behålla "påskens glädje". I mässans måltidsdel finner vi att vissa prefationer måste kompletteras eller bearbetas. Passionstidens prefation har förlorat försoningstanken, som är tydlig i gällande Kyrkohandbok. Pingstens nyskrivna prefation bör bearbetas såväl språkligt som teologiskt. Det finns anledning att även behålla nuvarande prefation för Kristi Himmelfärdsdag/Pingst som en alternativ text, inte minst för himmelfärdsmotivets skull. Prefationen Allmän 2 innehåller avslutningsvis ett påstående som väcker frågor: "och ingen enda utan hopp." Denna prefation och Allmän 3 kan utgå helt. Lovsägelsen E: "Öppna era hjärtan" korresponderar inte mot "Låt vårt tack strömma fram": Byte av personligt pronomen till "ert". Vi ifrågasätter avslutningen i nattvardsbön 12 första alternativet. Orden "vi minns" håller inte för det aktualiserande som är textens avsikt. Vi välkomnar att nattvardsbön 9 fått en alternativ förbönsdel hämtad från nattvardsbön E i gällande kyrkohandbok. Avslutningsorden i denna bön - "Förena vår bön med alla dina heligas böner och inneslut den i din Sons förbön för oss alla ..." - förordar vi starkt bör finnas kvar. Orden "Trons mysterium" eller "Stort är trons mysterium" före "Din din förkunnar vi ..." önskar vi få infogade som en möjlighet. Brödsbrytelse och Fridshälsning (obligatorisk i ordform enligt vår mening) bör också anges med latinska begreppen Fractio och Pax. Versionen "brödet som vi bryter ger oss gemenskap med Kristi kropp" räcker som alternativ i nära anslutning till NT 81. Guds Lamm/Agnus Dei. O:et bör försvinna i rubriken.

18. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna? Varken låg eller hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar? I ganska hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar? I ganska hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar? I ganska hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

För den lokala församlingen är det bra att momenten kan ske i valfri ordning.

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I hög grad

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Positiv till en ordning för Påsknattsmässa, som dock bör bearbetas ytterligare t ex med hänvisning till förslaget i "Mitt i församlingen"-serien. Vi saknar förslag till påskvakans mer utförliga utformning vad gäller bland annat bibliska läsningar. Vi anser att doppåminnelse i Påsknattsmässan ska vara ett fast moment, det kan utformas på många olika sätt, den måste inte innebära en samling kring dopfunten.

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E,(Kristusrop, Lovsången, Lovsågelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Gudstjänstmusik A, •Fortfarande har ingen musik- och liturgihistorisk bearbetning utifrån senare forskning och utveckling skett. • A är fortfarande behäftad med många brister. Så många att en revision av den äldre musiken, gregorianik, koraler och äldre originalsatser, inte kan anses vara inledd. A präglas av estetik som inte främjar gemensam sång. o Ackordanalys har skrivits in överallt, oklart varför. o Varför finns komp till gregorianiken? o En av kyrkans förböner har utgått 700:3. Varför? •I gudstjänstmusik A ser vi ett behov av en genomgripande revision av musiken, för att kunna levandegöra, tillgängliggöra och vitalisera kyrkans äldre musiktraditioner. Eftersom liturgens noter nu är skaftlösa - vilket är bra - finner vi det inkonsekvent att församlingssvaren fortfarande har skaft och akompanjemang.

Gudstjänstmusik: B-E. • Små förändringar till det bättre, de värsta felen är korrigerade, gällande notation och textunderläggning. • Fler prefationer samt responsorial sång har tillkommit, vilket är välkommet. Men även B-E kan och behöver förbättras avsevärt utifrån konstnärliga och praktisk-musikaliska aspekter. Viktigt att ord och musik blir en helhet - det gäller samtliga serier. Här finns ännu en del arbete kvar att göra. Vi välkomnar förslaget att Domkapitlen ges möjlighet att godkänna även annan text och musik genom en förenklad beslutsordning.

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Ganska dåligt

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Varken dåligt eller bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Varken dåligt eller bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Ganska bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Varken dåligt eller bra

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Bra

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Ganska bra

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

En förenklad beslutsordning gynnar kreativa och utvecklande processer. Vi välkomnar förslaget att Domkapitlen ges möjlighet att godkänna ny text och musik som församlingarna vill använda över tid.

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

En ökad tydlighet i begreppen är bra ur ett främjandeperspektiv.

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I ganska hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I ganska hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi välkomnar de ansatser som gjort teologisk bearbetning i handboksförslaget men anser att ytterligare insatser bör göras framförallt i Måltidens prefationer och nattvardsböner.

Kyrkoåret kan förtydligas liksom motiven med försoningen och frälsningen genom Jesus Kristus. Vi upplever att arbetet mellan 2012 och 2016 har haft som intention att lyfta fram ett barnperspektiv, men att det oftast kommer till uttryck i förkortade gudstjänster och ett alltför förenklat och uttunnat språk. Här behöver ytterligare arbete göras. Texter som läses och sjunges gemensamt har stor betydelse för vår uppfattning av kyrkans tro och lära. Därför måste dessa vara välformulerade och ha ett språk som man kan växa med.

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I ganska låg grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Varken dåligt eller bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

Vi välkomnar att språket har bearbetats. Ytterligare språklig översyn bör komma tillstånd. En handbok tjänar på att inte vara för yvig i språket.

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Varken dåligt eller bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I ganska hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Vi uppskattar att barnperspektivet finns med, men är oroliga för att det alltför förenklade språket gör att människor inte kommer att växa i sin tro under sin uppväxt och därmed förhindras att finna uttryck för en tro som bär genom hela livet. Att finna en form som passar alla åldrar kommer främst an på gestaltningen i en gudstjänst och inte så mycket på texter och ordningar. Det är farligt att låsa sig vid en uppfattning att barns delaktighet alltid kräver förenkling.

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I ganska hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar? Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Delar av

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Nordiska språk, engelska, tyska, spanska, franska, arabiska, persiska och i viss mån tigriska och somaliska.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi anser att det är viktigt att dopet lyfts fram i varje gudstjänst. Vi är en döpande kyrka och i varje gudstjänst bör ges tillfälle att lyfta fram vad det innebär som människa och kristen att leva i sitt dop. När vi gestaltar dopets betydelse i en gudstjänst så ges människor möjlighet att se och uppleva att dopet inte är en punkthändelse utan det omfattar hela livet, varje dag. Vi anser att det är bra att församlingen kan välja att ha doppåminnelse i Samlingen eller i Förbönen. Det skulle vara bra med ett par rader som teologiskt motiverar detta, för att ytterligare lyfta poängen med en Doppåminnelse i varje gudstjänst. Det finns förslag att gestalta detta genom att tända Kristusljuset. En variant som används på några håll i vårt stift är att inleda varje gudstjänst med att hålla upp vatten i dopfunten och sedan låta de som vill gå fram till dopfunten under t ex nattvarden och ta lite vatten från funten och teckna ett kors i sin panna eller på sin hand. Vi ser positivt på olika modeller för dopförnyelse; som en del av beredelsen, i påsknattsmässan och i samband med konfirmation. Det är mycket bra att dopbekräftelse är en möjlighet i inledningen, men orden behöver arbetas igenom så att ett ekumeniskt perspektiv och omsorgen om skapelsen tydligare kommer fram. Gärna med bibelhänvisningar. Bön från ELCA skulle kunna användas eller inspirera till omformulering. Vi menar att uttrycket Doppåminnelse bör bytas ut mot Dopbekräftelse, då detta stämmer mer överens med innebörden i konfirmationen - konfirmera = bekräfta. Ordet Dopbekräftelse är

också den term som används inom Katekumentatet i Sverige där Dopbekräftelsen är en av de fyra liturgierna.

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan firas föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Bra att det anges att två psalmer är obligatoriska vid de kyrkliga handlingarna och bra att placeringen är fri. Bra också att det är tre obligatoriska psalmer vid konfirmationsmässan. Friheten att placera psalmerna främjar ett lokalt gudstjänstliv.

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivet. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi tycker att dopgudstjänsten har blivit bra i förhållande till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära och den fungerar väl i den omarbetade formen. Bra att man har beaktat sjukhuskyrkans önskemål om en ordning för dop i krisituation

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi anser att det är bra att konfirmationsgudstjänsten tydligt kopplas till dopet genom möjligheten till Dopbekräftelse. Vi anser att det inte ges tillräcklig teologisk motivering varför frågan till konfirmanderna har släppt sammanhanget med Trosbekännelsen. Församlingar i vårt stift, som önskar ha en fråga vid konfirmationen, vill att den ska vara kopplad till Trosbekännelsen. Frågan till konfirmanderna i anslutning till Trosbekännelsen, som i 1986 års kyrkohandbok, är viktig särskilt vid vuxenkonfirmation.

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Vi anser att det nya förslaget är bra. Det finns en tydligare koppling till hem och samhälle samt tillit och respekt för varandra. Vi anser vidare att det är bra att Svenska kyrkan endast har en vigselgudstjänst där alla människor ryms i sin tolkning av ett liv i gemenskap och trohet.

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskrivet för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späda ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?
Begravningsgudstjänsten fungerar väl. Vi efterlyser en tydlighet till momentet på sidan 201 dvs Överlåtelsen: Är båda tydningsorden möjliga att använda både vid mullpåkastning och

vid korstecknande? Det är viktigt att det är teologiskt motiverat så att liturgen är trygg. Bra att det, på sjukhuskyrkornas önskemål, nu finns en ordning för begravning av dödfött barn eller barn som dött i späda ålder. Förändringarna i den sjungna begravningsbönen "O Herre Gud du som har skapat oss" finner vi omotiverade.

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Varken dåligt eller bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

2016 års reviderade kyrkohandboksförslag kan inte antas i den föreslagna utformningen. Vi ser ett behov av en genomgripande revision av musiken i serie A för att kunna levandegöra kyrkans äldre musiktraditioner. Strukturen Samling Ordet Måltiden och Sändningen är bra. Förändringarna från förslaget 2012 till 2016 är små. Det behövs göras omtag både i språk och teologi. . Det är bra att Dagens bön tillhör Samlingen. Vi föreslår att det är fakultativt att man kan förbli stående under bönen, då blir det tydligt att vi sätter oss ner för Ordet och intar en lyssnande hållning. Vi önskar att ordet Collecta finns med parallellt med Dagens bön i samstämmighet med Pater Noster etc, Detta är bra ur ett ekumeniskt perspektiv. Ordet: Finns det möjlighet att läsa ur annan Bibel än den svenska evangelieboken? t ex Barnbibel, bibel på annat språk? vilken textöversättning/bearbetning väljer vi i så fall när vi väljer text på annat språk? i kommentaren s 78 står att Hallelujarop kommer efter predikan, Vi tänker att detta sker efter Evangeliet. I kommentaren står att ”Trosbekännelsen ersätts i Undantagsfall med Trinitarisk psalm”. Vi menar att trinitarisk psalm inte ska betraktas som en ersättning till Trosbekännelsen. Tillalet i böner är ofta Gud. Vi önskar fler gudsbilder rakt igenom de liturgiska texterna, med större spännvidd. Det lyfter Guds storhet. Det finns goda bilder t ex i Psaltaren och nya bilder i vår tid som bär. Motiveringar till liturgiska val och musikaliska överväganden är viktiga. Oftast är det bättre med nya texter än att ändra enstaka formuleringar i gamla. Begrepp har bytts ut där det nya förslaget ger en helt annan innebörd och det finns också alternativa formuleringar med sinsemellan väldigt olika betydelser. Allt löses inte med ord, det handlar om gestaltningen. I de fall då gamla texter ändras något blir motiveringen än viktigare. I kommentarerna saknar vi vid ett flertal tillfällen väl grundande teologiska, språkliga och musikaliska motiveringar för det som införts, förändrats eller får bestå. Hänvisningar till behovet av modernare svenska räcker inte. Vi efterfrågar en Julnattsmessa Flera av förslagen avslöjar brist på rituell medvetenhet. Olika genrer blandas. Den pastorala ramen saknas också på sina ställen, till exempel bör fasteserien börja användas på Askonsdagen, inte på Fastlagssöndagen. Låt trosbekännelsen vara fakultativ vid Långfredagsgudstjänst då det lyfter fram den meditativa karaktären på gudstjänsten. Bland alternativen till förlåtelseord finns ”du är förlåten” resp. ”dina synder är dig förlåtna”. Här finns en stor principiell och teologisk skillnad som inte klagörs. Möjligheten att fira

veckomässa utan psalmer behöver finnas kvar. Kollekten bör knytas till offertoriepsalmen när det är mässa.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.²

12: Strängnäs stift, stiftsstyrelsen (registrerat: 2016-05-13 15:16:44)

Namn på kontaktperson (obligatoriskt)

Jan Eckerdal

Befattning

stiftsadjunkt för teologi och fortbildning

2. Kyrkokyrkohandboksförslaget 2016 ska ge möjlighet till lokal gestaltning samtidigt som den ska vara ett igenkännande från söndag till söndag och från kyrka till kyrka. Samlingen är den del av den allmänna gudstjänsten där den lokala gestaltningen kan göras tydlig samtidigt som det finns flera moment som ger igenkännande. Vad betyder det ur ett främjande perspektiv att gudstjänstens inledning kan utformas lokalt men samtidigt att det finns igenkännande?

Se fritextsvar

3. Ger kyrkohandboksförslaget alternativ när det gäller Inledningsord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

4. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön om förlåtelse möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

5. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Förlåtelseord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten?

Varken låg eller hög grad

6. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Löftesord möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

7. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Tackbön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

8. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Överlåtelsebön möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I ganska hög grad

9. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Kristusrop/Kyrie möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

10. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovsången/Gloria och Laudamus möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänst utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

11. Att Dagens bön är obligatorisk i Mässa/Gudstjänst när den firas som huvudgudstjänst anser vi är:

Bra

12. I remissvaren efterfrågades utifrån ett barn- och unga -perspektiv att kunna fira Högmässa med färre bibelläsningar och att Trosbekännelsen kan ersättas med trinitarisk psalm eller utgå. Vad betyder det ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

13. Att det är möjligt i Högmässan i undantagsfall att ha färre bibelläsningar anser vi är:

Bra

14. Att i undantagsfall kan Trosbekännelsen utgå eller ersättas med trinitarisk psalm anser vi:

Ganska bra

15. I kyrkohandboksförslaget finns anvisningar för församlingarna att utforma kyrkans förbön och nio olika förböner. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Förbönen kan utformas i stiftets församlingarna utifrån sina olika förutsättningar? Vad betyder det sett ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

16. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för att Kyrkans Förbön kan utformas i stiftets församlingar utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

17. I kyrkohandboksförslaget har Måltidens moment bearbetats både musikaliskt, språkligt och teologiskt. Vad innebär dessa förändringar sett ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

18. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Prefationen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningarna?

Varken låg eller hög grad

19. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Nattvardsbönen möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina olika förutsättningar?

Varken låg eller hög grad

20. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller O Guds Lamm möjlighet för stiftets församlingar att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I ganska hög grad

21. Ger kyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Bön efter kommunion möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

I ganska hög grad

22. I Sändningen finns stor flexibilitet. Vad innebär denna flexibilitet sett ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

23. Ger kyrkokyrkohandboksförslagets alternativ när det gäller Lovprisningen möjlighet för församlingarna att utforma gudstjänsten utifrån sina förutsättningar?

Avstår

24. Nytt i kyrkohandboksförslaget 2016 är en gudstjänstordning för Påsknattsmässa. Ge gärna reflektioner kring gudstjänstordningen för Påsknattsmässa utifrån perspektivet främjande av Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse.

Se fritextsvar

25. Ger kyrkohandboksförslaget stiftets församlingar möjlighet att utforma Påsknattsmässa utifrån sina olika förutsättningar?

I hög grad

26. Ge era synpunkter på Gudstjänstmusik A-E, (Kristusrop, Lovsången, Lovsägelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisningen), övriga sjungna moment samt sjungna moment vid De kyrkliga handlingarna och om möjligt utifrån notering (läsbarhet och lämplig tonart), melodi, harmonik, rytmik, ackordanalys (funktionalitet) och relationen musik och text.

Vi välkomnar ordningen där de liturgiska texterna – såsom uttryck för vår kyrkas bekännelse och lära – är fastställda, men med möjlighet att välja annan musik än den som ingår i kyrkohandboken. Nuvarande förslag bör dock kompletteras med en struktur för att inte musikkvalet skall bli enbart en lokal angelägenhet utan också förankras som en del av Svenska kyrkans gemensamma gudstjänst. Vi menar att detta bäst sker genom att alternativa val av liturgisk musik i huvudgudstjänsten skall godkännas av domkapitlet. Vi skulle välkomna en ordning där principen att släppa musiken fri fullföljs genom att bara innefatta texterna i serie B-E i kyrkohandboken och inte innefatta nuvarande tonsättningar.

Gudstjänstmusik A skulle kunna kvarstå för att markera kontinuitet bakåt och som grund för dem som inte kan/vill prova nytt. I det fall man väljer att behålla musiken för alla serier i kyrkohandboken är våra synpunkter serie för serie enligt följande: A. De skaftlösa noterna underlättar förmodligen för liturgen/celebranten. I övrigt är den bearbetning som skett av Gudstjänstmusik A mest av kosmetisk natur. Den kritik som kommit från musikerhåll,

framför allt när det gäller att ta tillvara den förhandenvarande forskningen på området har inte hörsammats. Viss förbättring har skett när det gäller textunderläggning i prefationerna. Generellt bra i alla förslagets Lovsägelse (Sursum coda) är att man övergivit ”Endast du är värd ...” B. Här har vissa förenklingar skett vad gäller de musikaliska motiven i prefationerna, vilket underlättar utförandet. För serie B men också generellt behöver det finnas alternativa tonarter. Särskilt gäller det prefationerna i serie B där det lägsta tonerna kan vara svåra att ta för somliga liturger. Kan man överväga låg-hög sättning som alternativ? C. Har förändrats kraftigt vad gäller prefationerna, vilket är till det bättre. Ambitionen att ha mera växelsång mellan präst och församling har här bl. a. omsatts i Lovsången. Här kunde man dock ha behållit den gamla som alternativ. D. Bra bearbetning av Lovsång 8. Bra att recitativ notskrift är införd. Det andra alternativet för Agnus dei (O Guds Lamm 5) är för krångligt för en normal församling. Det första alternativet räcker. E. Denna serie håller inte måttet som fastslagen gudstjänstserie och bör strykas. Serie E har karaktär av temamässa och har sitt användningsområde som sådan. Därför menar vi att den inte hör hemma som alternativ för huvudgudstjänst. Stryk gudstjänstmusik E helt. Sjungen förbön till dop, begravning och vigsel är musikaliskt svaga .

27. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik A

Bra

28. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik B

Bra

29. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik C

Ganska bra

30. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik D

Ganska bra

31. Ge en allmän bedömning av Gudstjänstmusik E

Dåligt

32. Ge en allmän bedömning av övriga sjungna moment

Ganska dåligt

33. Ge en allmän bedömning av den liturgiska musiken i de kyrkliga handlingarna

Ganska dåligt

34. Det föreslås att det införs en KO 18 kap 6 a§. Där föreslås en förenklad beslutsordning jämfört med idag när man vill använda någon annan musik än den som ingår i Kyrkohandboken. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Som framgått menar vi att alternativa musikval efter beslut från kyrkoherde skall anmälas till domkapitlet som har möjlighet att ändra eller upphäva beslutet. Detta behöver skrivas in i 6 a§

35. Det föreslås att begreppet 'de gemensamma gudstjänsterna' ersätts av begreppet 'Den allmänna gudstjänsten' på flera ställen i Kyrkoordningen. Ge gärna synpunkter kring denna nya paragraf och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Vi är positiva till begreppet men menar att det ställer ett antal nya krav på brukaren av handboken vilket påverkar främjandet. Se fritextsvar

36. Ryms stiftets församlingarnas olika gudstjänsttraditioner inom de ramar som ges i kyrkohandboksförslaget?

I ganska hög grad

37. Ger kyrkohandboksförslaget utrymme för den gudstjänstfirande församlingens delaktighet?

I ganska hög grad

38. Det fanns kritik mot teologin i kyrkohandboksförslaget 2012. Kritiken rörde treenigheten, balansen mellan Gud och människa, Gud som frälsare, otydlig kristologi. Kyrkohandboken ska uttrycka teologisk mångfald samtidigt som den ska ge uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Ge gärna synpunkter kring detta sett utifrån kyrkohandboksförslaget 2016 och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

39. Uttrycker kyrkohandboksförslaget Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära?

I ganska hög grad

40. Kyrkohandboksförslaget ska uttrycka teologisk mångfald. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas teologi i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Ganska bra

41. I kyrkohandboksförslaget har språket bearbetats i en rad texter samtidigt som nya texter har tillkommit. Hur upplever ni språket i kyrkohandboksförslaget sett ur ett främjandeperspektiv.?

Se synpunkter i fritextsvar

42. Hur bedömer ni gudstjänstordningarnas språk i Den allmänna gudstjänsten (till exempel i böner)?

Varken dåligt eller bra

43. Uttrycker kyrkohandboksförslaget ett inklusivt språkbruk?

I hög grad

44. Kyrkohandboksförslaget har haft ett särskilt fokus på att det ska finnas texter och musik som passar alla åldrar och då också barn och unga. Ger kyrkohandboksförslaget

denna möjlighet sett ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

45. Ger kyrkohandboksförslaget möjlighet till barn och ungas delaktighet i Den allmänna gudstjänsten?

I ganska hög grad

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Finska

I sin helhet

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Meänkieli

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Romani

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Samiska språk

Nej

46. Har ni behov av att kyrkohandboken översätts till nationella minoritetsspråk och teckenspråk i sin helhet eller i delar?Teckenspråk

I sin helhet

47. Finns det andra språk där ni har behov av att delar av eller hela kyrkohandboken översätts till?

Delar av handboken, likt den befintliga översättningen av HB86, skulle vara användbart på engelska, tyska, franska, arabiska, spanska.

48. I kyrkohandboksförslaget finns möjlighet till doppåminnelse i högre grad än tidigare. Vilken betydelse bedömer ni att det har eller kommer att ha att dopet lyfts fram ytterligare i kyrkohandboksförslaget? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

49. I de kyrkliga handlingarna föreslås att två psalmer är obligatoriska men placeringen kan vara flexibel. Om konfirmationsmässan föreslås tre obligatoriska psalmer. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

50. Dopet är ett av sakramenten. Hur bedömer ni att Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära kommer till uttryck i gudstjänstordningen för dop? I remissvaren fanns en tydlig kritik av rytmen i dopgudstjänsten, men också vad gäller språk och teologi. I kyrkohandboksförslaget finns en gudstjänstordning för Dop i kris utskrivna. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Dopgudstjänstens förändringar i jämförelse med HBf 2012 ser vi som mycket positiva. Den tidigare alltför vaga formuleringen av dopet i inledningen har nu fått en tydligare kristologi, där det framgår att det är fråga om ett dop till Kristus. Däremot menar vi att de ecklesiologiska motiven är alltför svaga och har ersatts av ett mer individualistiskt perspektiv i dopordningen. Särskilt tydligt är detta i dopbönerna där gemenskapsmotivet och att inlemmas i gemenskapen kyrkan och bli en del av Guds folk saknas. Det är pedagogiskt önskvärt att nämna dopkandidatens namn i inledningen. Inledningsordets alternativ detta/dessa barn/dig/er bör därför kompletteras med alternativet NN. Bra att tackbönen återgått till den plats den hade i HB 1986. Det innebär att inledningsord, tackbön, bibelläsning och bön för barnet hålls ihop. Den hackighet som fanns i dopinledningen av HBf2012 har med denna förändring delvis försvunnit. Kopplingen mellan evangeliet om Jesus och barnen (Luk 4) och befrielsebönen blir återigen tydlig. ”Så gör vi nu med detta barn...” Befrielsebön 2 framstår som en nedtoning av befrielsemotivet. Det mer odefinierade ordet brustenhet har ersatt ”allt ont”. Det är inte synonyma uttryckssätt. Brustenhet är inte ett tillräckligt kraftfullt ord för att benämna det som den döpte behöver befrias och beskyddas från. Att man strukit den fakultativa texten Luk 4:16-20 vid dop av vuxna är rimligt. Det är inte någon given doptext. Bra att tydningensordet utgått och ersatts av ett fylligare inledningsord.

51. Konfirmationsgudstjänsten är förändrad i kyrkohandboksförslaget i relation till kyrkohandboksförslaget 2012 särskilt när det gäller den inledande delen. Vad kommer det att betyda för konfirmationsgudstjänsten? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Konfirmationsgudstjänstens inledning ger ett pratigt intryck, med samlingsord före första psalmen och inledningsord efter. Om man till det lägger eventuell information före klockringningen blir det tre tillfällen med inledningsprat i olika former. I HB86 är samling, inledningsord och inledningsbön sammanhållet. Bra att möjligheten till fråga till konfirmanderna efter trosbekännelsen om de vill leva i tron är återinförd. Också bra att den är fakultativ. Däremot är vi tveksamma till formuleringen av frågan: ”Vill ni konfirmeras?” Vem är subjekt för vad i konfirmationsgudstjänsten? Det är eftersträvansvärt att konfirmationsgudstjänsten kan uttrycka en ömsesidighet där det både är Gud som konfirmerar de löften som getts i dopet och konfirmanden som konfirmerar sitt dop. Vi saknar också tyngden i frågan till konfirmanderna som fanns i HB 1986. Där fanns en tydlig koppling till dopet och viljan att leva i tron, snarare än bara viljan att konfirmeras. Bra att Konfirmationsgudstjänst fått tydligare koppling till dopet. Dopmotivet saknades i förbönen i HBf2012 men har nu kommit in där. Vi välkomnar också förslag till möjlig anknytning till dopet i inledningen (dopljus och knytning till ”jag är världens ljus...”).

52. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts. Ge gärna några reflektioner kring vigselgudstjänsten i sin helhet? Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad

det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

53. I kyrkohandboksförslaget har bearbetningar gjorts i begravningsgudstjänsten. Det finns också en gudstjänstordning utskriven för begravning av dödfött barn eller barn som dött vid späd ålder. Ge gärna synpunkter kring detta och särskilt vad det betyder ur ett främjandeperspektiv?

Se fritextsvar

54. Vad är er generella bedömning om de föreslagna ordningarna för Den allmänna gudstjänsten?

Bra

55. Vad är er generella bedömning av de föreslagna ordningarna för De kyrkliga handlingarna?

Ganska bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Högmässa ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Mässa ej som huvudgudstjänst

Det bör vara fler fasta moment

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Gudstjänst ej som huvudgudstjänst

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Dopgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Ordning för bikt

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Konfirmationsmessa-/gudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Vigselgudstjänsten

Avvägningen är bra

56. Vad anser ni om avvägningen mellan fasta och fakultativa moment i...Begravningsgudstjänsten

Avvägningen är bra

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.1

Våra övergripande synpunkter och detaljsynpunkter överstiger utrymmet i denna kolumn, varför vi bifogar dem i separat dokument. Somliga synpunkter överlappar med kommentarerna i enkäten.

57. Här finns möjlighet att ge synpunkter på kyrkohandboksförslaget 2016 både när det gäller övergripande frågor och detaljer.2

